

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او

د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

دوهم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ. ش.

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې یې اخیستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلند کېږي.

ISBN 978-9936-25-160-1

9 789936 251601 >

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او

د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

دوهم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش .

د کتاب د تالیف، خپرني او تدقيق کميټې

ليکوالان:

۱. د سر مؤلف مرستيال امين الله نژند او سوسن وردگ.

تاييد او مطالعه:

ملي شورا:

د ولسي او مشرانو جرگو د ديني، پوهني او لوړو زده کړو د کميسيونونو غړي.

د خپرني او تدقيق کميټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفيق رفيق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو د پوهنځي د پښتو ديپارتمنت استاد.
- پوهنمل مکمل د کابل پوهنتون اداري مرستيال.

علومو اکاډمي:

- سر خېرونکي عبدالله بختنايي خدمتگار د افغانستان د علومو د اکاډمي پخوانی غړی.
- خېرونکي حبيب الله رفيع د افغانستان د علومو اکاډمي علمي غړی.
- سر خېرونکي عبدالواحد واجد د افغانستان د علومو اکاډمي د ژبو او ادبياتو د مرکز رئيس.

د پوهني وزارت:

۱. ډاکټر صديق الله ويرا د پوهني وزارت سلاکار.
۲. د سر مؤلف مرستيال سيد محمود کارگر د پښتو ديپارتمنت علمي او مسلکي غړی او اډيټور.
۳. دمؤلف مرستياله فروزان خاموش د پښتو ديپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۴. د مؤلف مرستيال محمد سهراب ديدار د پښتو ديپارتمنت علمي او مسلکي غړی.
۵. د مؤلف مرستيال محمد عزيز تحريک د پښتو ديپارتمنت علمي او مسلکي غړی او اډيټور.
۶. محمد عزيز حسين خپل د پښتو ديپارتمنت علمي او مسلکي غړی.
۷. فريده نايبي د پښتو ديپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۸. شکيلا دوست د پښتو ديپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۹. انځورگران: محمد ظاهر طاهري او سيد انور مېچنخېل.

د محتواو، ديني، فرهنگي او سياسي برخو د خپرني او کره کتنې کميټې:

- دوکتور محمد يوسف نيازي د پوهني وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننگ د پوهني وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئيس.

د تدقيق، تصحيح او څارني کميسيون:

دکتور عبدالغفور غزنوي د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزني او د ساينس د مرکز معين - د کميسيون رئيس.
د سر مؤلف مرستيال عبدالظاهر گلستاني د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف لوی رئيس. - غړی
سيد محمود خلیق د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف رياست علمي غړی - غړی

طرح او ډيزاين:

عزت الله غفاري

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچي يې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي	پامېريان، نورستانيان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلېږي	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر	وايو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهنې د وزیر پېغام

گرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کیږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي گټورې موضوعگانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځیدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لونیو او زمانو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ گران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاري چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لاسه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

فهرست

مخونه	سرليكونه
۱	د النبي تکرار
۴	الله (ج)
۶	حضرت محمد (ص)
۸	علم او پوهه
۱۰	خای ټولول
۱۲	زموږ بنسرونځي
۱۴	ټوکه
۱۶	په ټولگي کې همکاري
۱۸	بڼه زده کوونکي
۲۰	بڼه بنسرونکي
۲۲	هوبښيار کارغه
۲۴	افغانستان
۲۷	د خپلواکۍ جشن
۳۰	بیرغ
۳۲	بودا او پاچا
۳۴	زموږ پیسې
۳۶	علامه سيد جمال الدين افغان
۳۸	کندهار
۴۰	جرگه
۴۲	کوچيان
۴۴	د اختر ورځ
۴۶	د نيزی وهلو لوبه
۴۸	اتني
۵۰	يووالی
۵۲	د کال څلور فصلونه
۵۵	د اونۍ د ورځو نومونه
۵۷	پسرلی
۵۹	باران
۶۱	د اوبو منابع
۶۳	لمر
۶۵	د وخت ارزښت
۶۷	په ځنگله کې اور
۶۹	څاروي

۷۲	مېړه
۷۴	ټوکه
۷۶	الوتونکي مرغان
۷۸	سوی
۸۰	کورني چرگان
۸۲	د شاتو مچۍ
۸۴	مېوې او د هغو گټې
۸۷	انگور
۸۹	سابه
۹۲	د مور عزت
۹۴	له وړو سره ټوکې کول
۹۶	د پلار حقونه
۹۸	پلاره
۱۰۰	د ماشوم څنگه درناوی وکړو؟
۱۰۲	گاونډي
۱۰۴	د انسانانو درناوی
۱۰۶	د خپرو کولو ادبونه
۱۰۸	د سلام ورکولو ادبونه
۱۱۰	ډوډۍ
۱۱۲	ناولي سابه
۱۱۴	روغ پاتې کيدل
۱۱۶	ماين څه شی دی؟
۱۱۸	روغتيا
۱۲۰	واکسين کول
۱۲۲	د خان پاکوالي
۱۲۴	د مخدره موادو زيانونه
۱۲۶	سوله او ماشومان
۱۲۸	زغم او صبر
۱۳۰	رښتيا ويل
۱۳۲	دوستي او ملگرتيا
۱۳۴	د ستورو شمېر
۱۳۶	ميرې او کوتره
۱۳۸	وېره
۱۴۰	د بښني او دوستي
۱۴۲	زړه سوی

د الفبې تکرار

موخه: د الفبې د تورو بڼه، غږ، لیکل او لوستل.

پوښتنې:

- ۱ ستاسو نوم په کوم توري پیل کیږي؟
- ۲ د الفبې له تورو څخه کومې کلمې جوړولی شئ؟
- ۳ ستاسې نوم له کومو تورو څخه جوړ شوی دی؟

 پانه	 باز	 انار	 آس
<u>پ پ</u>	<u>ب ب</u>	<u>ا</u>	<u>آ</u>
 جوار	 تريا	 تال	 تېلفون
<u>ج ج</u>	<u>ت ت</u>	<u>پ پ</u>	<u>ت ت</u>
 خاله	 څوکی	 خیمه	 حوض
<u>خ خ</u>	<u>څ څ</u>	<u>خ خ</u>	<u>ح ح</u>
 رمبی	 ذره بین	 ډول	 دستکش
<u>ر</u>	<u>ذ</u>	<u>ډ</u>	<u>د</u>
 ډمنځ	 ژبه	 ړوند	 زمری
<u>ډ</u>	<u>ژ</u>	<u>ړ</u>	<u>ز</u>

 صابون	 بِباح	 شپیلی	 ساعت
<u>ص</u> - <u>ص</u>	<u>ب</u> - <u>ب</u>	<u>ش</u> - <u>ش</u>	<u>س</u> - <u>س</u>
 عینک	 ظرفونه	 طوطی	 ضعیف
<u>ع</u> - <u>ع</u>	<u>ظ</u> - <u>ظ</u>	<u>ط</u> - <u>ط</u>	<u>ض</u> - <u>ض</u>
 کلنگ	 قره قولی	 فیل	 غوا

<u>ک</u> - <u>ک</u>	<u>ق</u> - <u>ق</u>	<u>ف</u> - <u>ف</u>	<u>غ</u> - <u>غ</u>
 ناک	 مار	 لرم	 گل
<u>ن</u> - <u>ن</u>	<u>م</u> - <u>م</u>	<u>ل</u> - <u>ل</u>	<u>ک</u> - <u>ک</u>
 منگی	 هیلی	 پیاله	 شکون
<u>ی</u> - <u>ی</u>	<u>ه</u> - <u>ه</u>	<u>و</u> - <u>و</u>	<u>پ</u> - <u>پ</u>
 دوبی	 ولیکئ	 خپلی	 خولپ
<u>ی</u> - <u>ی</u>	<u>ی</u> - <u>ی</u>	<u>ی</u> - <u>ی</u>	<u>پ</u> - <u>پ</u>

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې تش ځایونه په مناسبو تورو او د الفبې په ترتیب سره ډک کړي.

														ا	آ

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د هرې ډلې هر غړی دې د الفبې

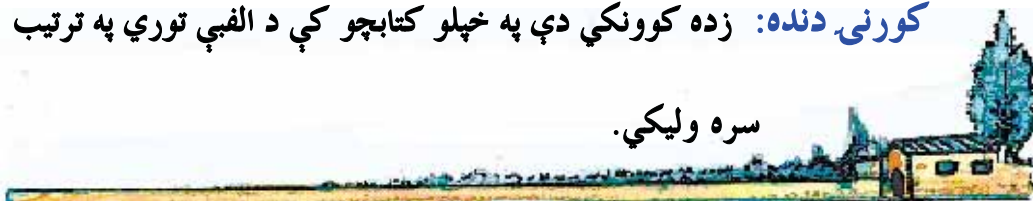
یو توری خوښ کړي او درې کلمې چې په هغه توري باندې پیل کېږي

ولیکي.

— ١ — — ٢ — — ٣ —

کورنی دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د الفبې توري په ترتیب

سره ولیکي.

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړی لوست

الله (ج)

موخه: دکلمو لیکل ، لوستل او د لوی خدای (ج) پیژندنه.

پوښتنې:

۱) مونږ چا پیدا کړي یو؟

۲) لوی خدای (ج) له مونږ نه پرته نور څه څه شیان پیدا کړي دي؟

الله (ج) ځمکه ، آسمانونه ، کاني ، غرونه ، انسانان ، څاروي ،
الوتونکي مرغان ، نباتات او داسې نور ټول شیان پیدا کړي دي .
لوی خدای (ج) ډېر مهربان او پرموړ ډېر گران دی .
موږ د لوی خدای (ج) په دغو لویو نعمتونو باندې شکر وباسو او
تل یې عبادت کوو .

دلغتونو معنا: کاني – تیري ، مهربان-پیرزو کونکی، عبادت-خدای (ج) یادول .

دزده کوونکوفعالیت:

دزده کوونکي دې په ډلو ووبشل شي او د هغو شيانو نومونه چې لوی

خدای (ج) پیدا کړي دي واخلي. او بیا دې هره ډله د ټولگي مخې ته

راشي او د هغو شيانو نومونه دې خپلو ټولگیو الوته واخلي.

د لاندې شکلونو له نیمگرو تورو څخه په خپلو کتابچو کې بشپړې

کلمې جوړې کړئ.

ل-م-ر

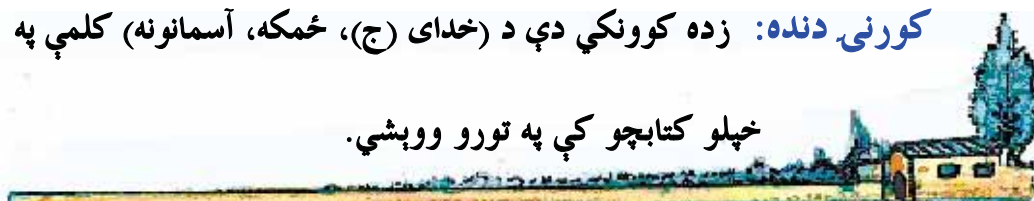
غ-و-ا

غ-ر

لکه: م-ر-غ-ه مرغه

کورنۍ دنده: دزده کوونکي دې د (خدای ج)، ځمکه، آسمانونه) کلمې په

خپلو کتابچو کې په تورو ووبشي.

دوهم لوست

حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم)

موخه: د تورو ترکیب، ټاکل او دکلمو لیکل او لوستل.

پوښتنې:

- ١ دپورتني رسم په هکله څه ویلی شی؟
- ٢ زمونږ دپیغمبر نوم څه دی؟
- ٣ پوهیږئ چې قرآن کریم دلوی خدای (ج) له خوا پر چا نازل شوی دی؟

حضرت محمد (ص) زموږ خوږ پیغمبر دی. دی د مکې په ښار کې زېږېدلی دی، او له وړوکتوب څخه یې نېک اوښه عمل درلود. حضرت محمد (ص) له ماشومانو سره ډېره مینه درلوده او ده به ویل: (هغه څوک چې پر ماشومانو باندې مهرباني او د لویانو درناوی ونکړي له مونږ څخه نه دی). قرآن کریم دالله (ج) له خوا زموږ د لارښوونې له پاره پر حضرت محمد (ص) نازل شوی دی.

دلغتونومنا: نازل – رالېږل ، وړوکتوب-ماشومتوب ، مینه – محبت ، درناوی-احترام.

دزده کوونکو فعالیت:

په متن کې څلور کلمې چې د(م) په توري پیل کیږي پیدا کړئ او بیا یې په

خپلو کتابچو کې ولیکئ.

د ورکړشوو تورو څخه کلمې جوړې کړئ.

<input type="text"/>	= م + ی + ن + ه	<input type="text" value="محمد"/>	= م + ح + د
<input type="text"/>	= د + ر + ن + ا + و + ی	<input type="text"/>	= پ + ی + غ + م + ب + ر
<input type="text"/>	= م + ه + ر + ب + ا + ن	<input type="text"/>	= ع + م + ل

زده کوونکي دې په ډلو باندي ووېشل شي د هغو صفاتو په هکله دې خبرې

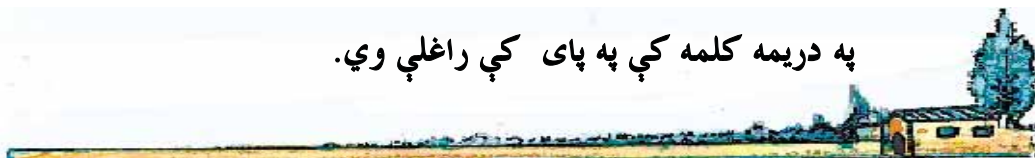
وکړي چې د حضرت محمد^(ص) د نېک عمل او له ماشومانو سره د مینې په

هکله یې له لویانو څخه اورېدلي وي.

کورنی دنده: زده کوونکي دې د لوست د متن له مخې درې کلمې پیدا کړي

چې په یوه کلمه کې د (د) توری په سر او په بله کلمه کې په منځ او

په دریمه کلمه کې په پای کې راغلې وي.

دریم لوست علم او پوهه

موخه: دتورو ترکیب ، دکلمو لیکل او دپوهې په ارزښت زده کونکو پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ① مونږ ولې درس لولو؟
- ② لوی خدای (ج) د علم زده کړه پر چا فرض کړې ده؟

علم پوهې ته وایي. هر څوک چې ډېر لوست ووايي هغه علم زده کوي،
پوه او هوښیار انسان ترې جوړېږي.
پوه انسان د خپل ژوند چارې په سمه توګه پرمخ بیايي نورو خلکو ته یې
هم ګټه او مرسته رسیږي.
نوږ موږ ماشومانو باندې د علم زده کړه فرض ده. ځکه چې د اسلام
لارښوونه ده علم په هر نارینه او ښځینه فرض دی.

دلغتونومعنا: علم-پوهه، چارې-دندې ، مرسته - کومک.

یادونه: دعلم زده کړه په هر نارینه او ښځه فرض ده.

دزده کوونکو فعالیت:

دزده کوونکي دې د چوکاټ له تورو څخه کلمې جوړې کړي؟

ع	ل	م
ک	و	ر
س		
ت		
ه		

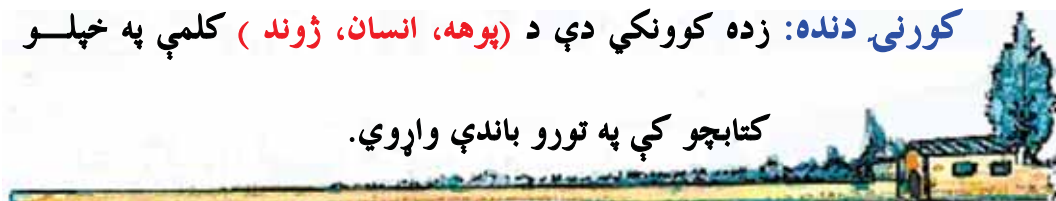
دزده کوونکي دې په ډلو باندې ووېشل شي او (پوهه، فرض، هونسيار،

نارینه) کلمې دې هېچا کړي.

فر - ض

کورنی دنده: دزده کوونکي دې د (پوهه، انسان، ژوند) کلمې په خپلو

کتابچو کې په تورو باندې واړوي.

خلورم لوست ځای ټولول

موخه: د دې لوست موخه زده کوونکو ته په متن کې کلمې پیژندل او په عملي توګه د فعل
ښوول، د ځای ټولول او پاک ساتل دي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنی رسم کې څه وینئ خبرې پرې وکړئ؟
- ٢ تاسې چې سهار له خوبه پاڅېږئ څه کوئ؟
- ٣ ستاسې په کور کې څوک او څه کارونه کوي؟

سوسن د دوهم ټولګي زده کوونکي ده. هغه چې سهار له خوبه
پاڅېږي، خپل ځای ټولوي. بیا تشناب ته ځي، لاسونه مینځي، غاښونه
برس کوي او مخ هم مینځي، وروسته ځي له مور، پلار، خور او ورور
سره یوځای د سهار نارۍ خوري. له سهار نارۍ څخه وروسته د
ښوونځي کالي اغوندي، بیا له مور سره یوځای ښوونځي ته ځي.

دلغتونو معنا: ټولګۍ - صنف، ښوونځی - مکتب .

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او لاندې کلمې دې په تورو وپروي

لکه: احمد	۲ برس	۱ سوسن
۱ - ح - م - د	۵ غابونه	۲ سهار
	۶ مور	۳ ټولگي

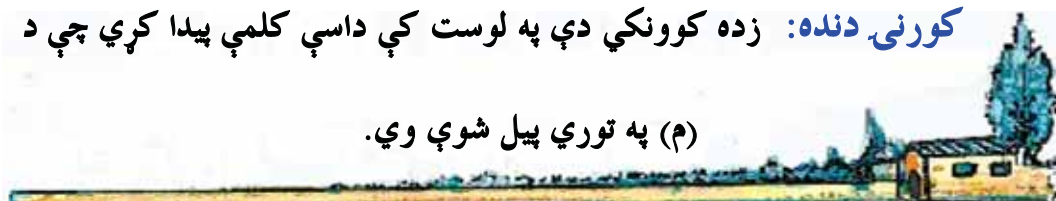
هغو کلموته څير شئ چې کرښه ور لاندې اېستل شوې ده.

لکه: ټولول، پاڅېړي، مینځل کيږي، کوي، خوري، اغوندي، او څي دا ټول

فعلونه دي. دا فعلونه په لنډو جملو کې وکاروئ.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په لوست کې داسې کلمې پیدا کړي چې د

(م) په توري پیل شوې وي.

پنجم لوست

زموږ ښوونځي

موخه: د شعر له هم وزن کلمو سره د زده کوونکو بلدتيا، په ښوونځي کې د درسي وسايلو پېژندنه، د ښوونځي په ارزښت او په قواعدو پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ۱ په انځور کې څه شی وینئ؟
- ۲ آیا د درسي وسايلو نومونه اخیستلی شی؟
- ۳ تېر کال مو په ښوونځي کې کوم کارونه ترسره کړي چې تاسوته په زړه پورې وو؟

ټولگيوال مې لکه ورور دی
 سرتر پایه تکه شنه ده
 فیض دعلم پکې مومم
 مهربانه انسانان دي
 له گناه مو راتېرېږي
 ځکه هر یو موږ ته گران دی
 په اخلاص ورته سلام کړو

محمد عثمان (نژند)

ښوونځي مې دوهم کوردی
 څومره ښکلې یې باغچه ده
 زه په مینه ورته درومم
 ډېر زړه سواند یې معلمان دي
 پرموږ هېڅ نه په قاریږي
 څومره خوږد دوی پیمان دی
 د ښوونکو احترام کړو

دلغتونومعنا: ښکلې- ښایسته، درومم - خم ، اخلاص - دزړه پاکوالی.

دزده کوونکو فعالیت:

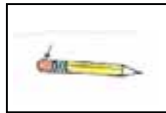

د پورتنی شعر له هم وزنه کلمو څخه بشپړې کلمې جوړې کړئ؟

ک + وړ = کور	د + پورتنی = پورتنی
وړ + وړ = وړور	ق + ا + وړی = وړی
باغ + چه =	ر + ا + تپ + وړی + وړی =
ش + نه =	پ + مان =
درو + مم =	گ + ران =
مو + مم =	ا + ح + ت + رام =
مع + ل + مان =	س + لام =
ان + سا + نا + ن =	

د زده کوونکي دې د انځورونو نومونه په خپلو کتابچو کې د کړنې په

واسطه وینلوي.

	<u>کمپیوټر</u>		<u>خود کار قلم</u>
	<u>تخته</u>		<u>کتابچه</u>
	<u>مېز</u>		<u>کتاب</u>
	<u>څوکی</u>		<u>کاغذ</u>
	<u>پنسل پاک</u>		<u>پنسل</u>
	<u>قلم تراش</u>		

کورنۍ دنده: د څو درسي وسايلو نومونه په خپلو کتابچو کې وليکئ.

شپږم لوست

ټوکه

موخه: د کلمو لوستل ، لیکل او له ټوکو سره د زده کونکو بلدتیا.

پوښتنې:

۱ ستاسې کومه ټوکه زده ده؟ خپلو ټولګیوالو ته یې ووايئ؟

۲ آیا تاسو ته په کور کې څوک ټوکې وايي؟

یو سړی یو لیکوال ته ورغی ورته یې وویل: یولیک راته ولیکه.

لیکوال ورته وویل:

پښه مې خوږیږي. هغه سړي ورته وویل زه خو تا کوم ځای ته نه لېږم
اونه په پښه باندې لیکل کوې. لیکوال ورته وویل: رښتیا وايې، خو
افسوس هرچاته، چې لیک ولیکم، زه په خپله ورسره ځم چې زما په
لیک نورڅوک نه پوهیږي نو زه باید خپل لیک په خپله ولولم.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د (لیکوال، پښه، لیک، ولولم) کلمې هېجا کړي؟

لیک - وال	لیکوال
-----	پښه
-----	لیک
-----	ولولم

د متن په لوست کې څلور کلمې پیدا کړئ چې د(و) په توري پیل شوي

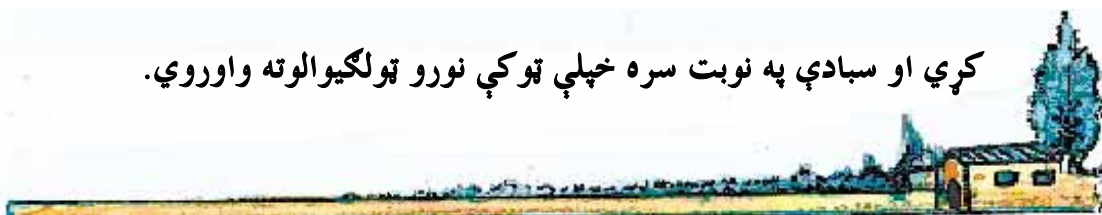
وي؟

زده کوونکي دې په نوبت دټولگي مخې ته راشي او یوه ټوکه دې نورو

زده کوونکو ته واوړوي؟

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو کورنیو له غړو څخه یوه یوه ټوکه زده

کړي او سبادې په نوبت سره خپلې ټوکې نورو ټولگیوالوته واوړوي.

اووم لوست

په ټولگي کې همکاري

موخه: دکلمو لوستل ، ليکل او په ټولگي کې همکاري- ته د زده کوونکو هڅول دي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنې انځور کې څه وینئ؟
- ٢ آیا تاسې کله له چاسره مرسته او همکاري کړې ده؟

زرغونې له گلنارې څخه وپوښتل: تاسې په ټولگي کې له یو بل سره څه مرستې او همکاري کوئ؟ هغه وویل:

موږ د خپل ټولگي په پاک ساتلو کې او د مېز او څوکیو په ترتیب او همدارنگه په فعالیتونو، لوبو او په لوستونو کې هم له یو بل سره همکاري کوو. زرغونې وویل:

تاسې څومره ښه ټولگیوال یاست چې په ټولگي کې لکه د خپل کور په شان له یو بل سره مرسته کوئ.

دلغتونو معنا: مرستې - کومکونه، ټولگیوال - همصنفیان.

د زده کوونکو فعالیت:

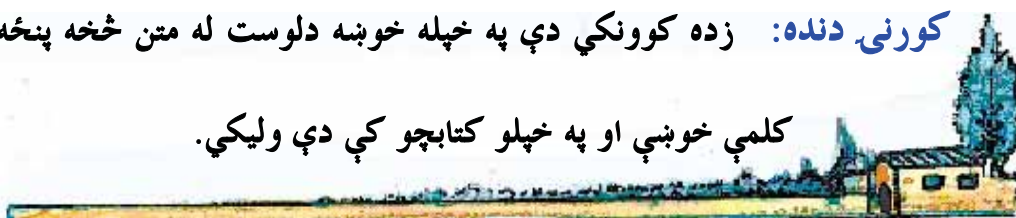
زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د ډلې هر زده کوونکی دې یو کار
ځان ته وټاکي او ټولې ډلې دې له یو بل سره د ټولګي په نظم او پاکوالي
کې همکاري وکړي.

زده کوونکي دې د (زرغونه، گلناره، ټولګی، پاکې) کلمې هېجا کړي.

زر - غو - نه

کورنی دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست له متن څخه پنځه

کلمې خوښې او په خپلو کتابچو کې دې وليکي.

اتم لوست

بڼه زده کوونکی

موخه: د دغه لوست د کلمو او جملو لوستل، لیکل او د زده کوونکو له بڼو چلندونو سره بلدتیا ده.

پوښتنې

- ۱ په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ؟ خبرې پرې وکړئ؟
- ۲ ستاسو په نظر ویلی شی چې بڼه زده کوونکی چاته ویل کیږي؟
- ۳ بڼه زده کوونکی په خپل ټولګي کې له نورو سره څه مرستې کولی شي؟

بڼه زده کوونکی سهار وختي له خوبه پاڅیږي. لومړی خپله بستره ټولوي. بیا مور او پلار ته سلام اچوي او بیا سپورت کوي. بڼه زده کوونکی خپل ځان او کالي پاک ساتي. د سهار د ناري خوړلو څخه وروسته په خپل وخت بڼوونځي ته ځي. په بڼوونځي کې د خپلو ملګرو سره بڼه ناسته ولاړه کوي.

د بڼوونکو او مشرانو درناوی کوي، خپل درسونه په ټاکلي وخت سره لولي. بڼه زده کوونکی د خپلو ملګرو د نومونو سره ځان آشنا کوي او هم ځان نورو ټولګیوالو ته ورپېژني.

دلغتونومعنا: بڼوونکی- معلم، زده کوونکی - شاګرد، مشران، لویان

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې په ډلو ووېشل شي او د ښو زده کونکو د صفتونو په هکله دې خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظرونه نورو ته ووايي.

په درکړ شوي متن کې هغه کلمې پیدا کړئ چې د یو وار څخه زیاتې راغلې

وي لکه: (ملګرو)

د هرې ډلې یو غړی دې دخپلې ډلې د ټولګیوالو نومونه نورو ته ووايي؟

کورنۍ دنده:

د دريو يا څلورو ټولګیوالو نومونه په خپلو کتابچو کې وليکئ؟

نهم لوست بڼه ښوونکي

موخه: له تورو څخه دکلمو جوړول او د بڼه ښوونکي په صفتونو پوهیدل دي.

پوښتنې

- ١ تاسو ته ولې خپله ښوونکي گرانه ده؟
- ٢ ستاسو د ښوونکي نوم څه دی؟
- ٣ تاسو له خپل ښوونکي څخه کوم شيان زده کوئ؟

زموږ ښوونکي هره ورځ په پراخ تندي ټولگي ته راننوخې. او له موږ سره ستړي مشي کوي. موږ هم دخپلې ښوونکي درناوی کوو. ښوونکي زموږ د ځان او کالیو پاکوالی گوري. او له موږ نه ډېره خوشحاله کیږي. هغه ټولگیوال مو چې نه وي راغلي د هغوی پوښتنه کوي. ښوونکي موږ ته لیک او لوست زده کوي او موږ سره لوبې کوي. او موږ د هغې نه مننه کوو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د ښوونکي د ستاینو په هکله له یو بل سره خبرې وکړي.

زده کوونکي دې د (ښوونکي، لیکل، لوستل، مهرباني) کلمې په تورو

ووبشي.

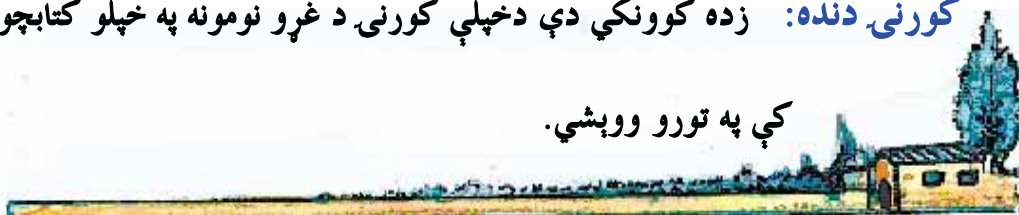
زده کوونکي دې له ورکړل شوو تورو څخه مناسبې کلمې جوړې

کړي. (ټ - و - ل - گ - ی - و - ا - ل)

(ز - د - ه - ک - و - و - ن - ک - ی) (م - ن - ن - ه)

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دخپلې کورنۍ د غړو نومونه په خپلو کتابچو

کې په تورو ووبشي.

لسم لوست هوبنپيار کارغه

موخه: له زده کوونکو سره د کار د ښه سمون په هکله فکر پیدا کیدل او د مناسبو تدبیرونو د جوړولو له پاره د دوی روزنه او د نویو کلمو زده کول دي.

پوښتنې:

١ تاسې مخکې له دې چې په یوه کار پیل وکړئ څه باید وکړئ؟

٢ په پورتنیو رسمونو کې څه شی وینی خبرې پرې وکړئ؟

کارغه چې له ډېرې تندې څخه نږدې و چې مړ شي، ناڅاپه یې یو منگي ته پام شو. کله چې منگي ته ورنږدې شو وینی چې په منگي کې لږې اوبه شته، خو مښوکه یې اوبوته نه رسیږي. بې وزله کارغه چې هرڅومره کوښښ وکړ، خو ویې نشوای کولی چې له منگي څخه اوبه وڅښي. ناڅاپه یې په فکر کې یوه چاره پیدا شوه. کارغه وړې وړې تیرې په خپله مښوکه واخیستې او په منگي کې یې واچولې، خوشیې وروسته د منگي اوبه پورته راغلې او کارغه وکولی شول چې له منگي څخه اوبه وڅښي او ځان له مرګ څخه وژغوري.

دلغتونومعنا: ناڅاپه-ناښه (دستی)، پام-فکر، وژغوري-بچ کړي.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د کپسې د مفهوم په هکله دې له

یوبل سره خبرې وکړي بیا دې هره ډله خپل نظریات نورو ته واوروي؟

زده کوونکي دې هغه کیسې چې د دوی زده دي د ټولګي په منځکې

خپلو ټولګیوالو ته واوروي؟

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هوښیار کارغه کیسه خپلو وروڼو او

خویندو ته ووايي او سبانه دې په وار سره همدغه کیسه

نورو ټولګیوالو ته واوروي.

یولسم لوست افغانستان

موخه: د کلمو لوستل، لیکل او د افغانستان له تاریخي ځایونو سره آشنا کیدل دي.

پوښتنې:

- ۱ د افغانستان د څو ښارونو نومونه واخلئ؟
- ۲ تاسې د افغانستان کوم ښارونه لیدلي دي؟
- ۳ زمور د هېواد د مرکز نوم څه شی دی؟
- ۴ زمور هېواد څه شیان لري نومونه یې واخلئ؟

افغانستان زمور خور اسلامي هېواد دی.

ګران افغانستان ښکلي باغونه، هسک او جګ غرونه لري.

لوی ، لوی سیندونه او ارزښتمن کانونه لري.

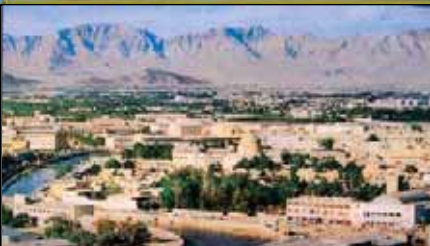
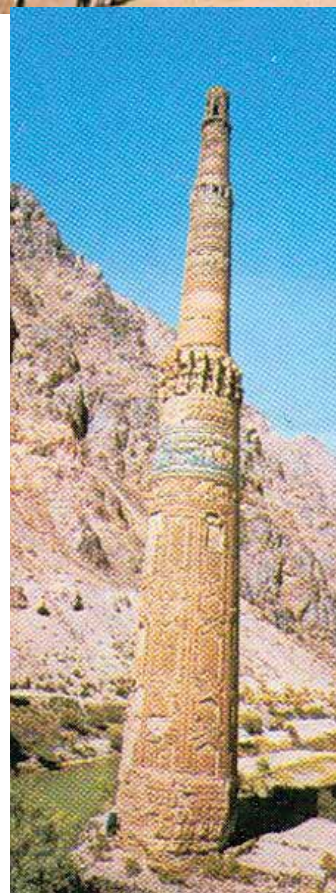
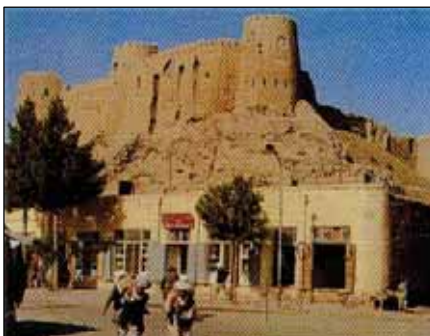
مور ټول د خپل هېواد بچیان یو.

خپله خاوره او هېواد راباندې ګران دی.

زمور د هېواد مرکز کابل دی.

د لغتونو معنا: هېواد - وطن ، هسک - لور او جګ.

راځئ چې له افغانستان سره آشنا شو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې د افغانستان د پنځو ښارونو نومونه پیدا کړي او بیا دې خپلو ټولگيو الوته ووايي.

زده کوونکي دې د لوست په متن کې درې کلمې پیدا کړي چې د(۱)

په توري پیل شوې وي او بیادې په خپلو کتابچو کې وليکي.

زده کوونکي دې د هغو پنځو ښارونو نومونه چې یې واخیستل په

تورو ووېشي او هر یو زده کوونکی دې د یو نوم یو توری انتخاب

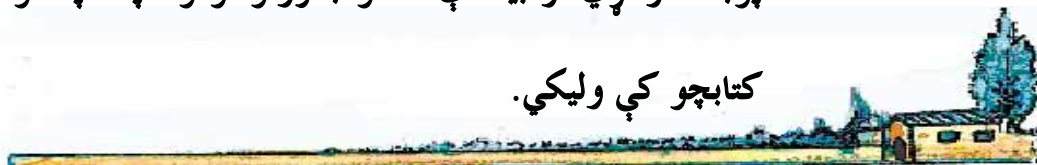
کړي او بیا دې په وار سره د ټولگي په مخ کې ودریږي او زده

کوونکي دې د هغه ښار نوم واخلي. (کلمه ولولئ).

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له خپل مور او پلار څخه د لویو ښارونو

پوښتنه وکړي او بیا دې د څو ښارونو نومونه په خپلو

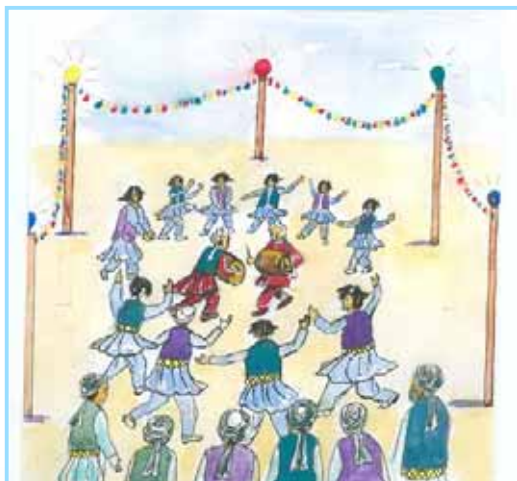
کتابچو کې وليکي.

دوولسم لوست

د خپلواکۍ جشن

موخه: دکلمو لوستل، لیکل او د خپلواکۍ په ارزښت پوهیدل دي.

پوښتنې:

- ۱) په پورتي انځور کې څه وینئ؟
- ۲) د خپلواکۍ په هکله څه پوهیږئ؟
- ۳) له تاسو څخه څوک د خپلواکۍ جشن نندارې ته تللی دی؟ څه چې موهلته لیدلي دي د هغه کیسه وکړئ.

افغانان هر کال په ټول هېواد کې د خپلواکۍ جشن لمانځي. د خپلواکۍ جشن زموږ د نیکونو او پلرونو د تېرو ویاړنو د یادولو ورځ ده چې زموږ هېواد یې له بهرنیو تیري کونکو څخه خپلواکه کړی دی. په دې ورځ ټول خلک خوشحالي کوي، سپورتي لوبې او په زړه پورې رسم گذشت ویني او کنسرتونو ته ورځي. افغانستان زموږ کور دی او مونږ یې خپلواکي د علم او پوهې په زور او برکت ساتو.

دلغتونومعنا: خپلواکۍ - آزادي، ویاړنې - ویاړېدل، افتخارات

راځئ چې د خپل هېواد له دوديزو لوبو سره آشنا شو.

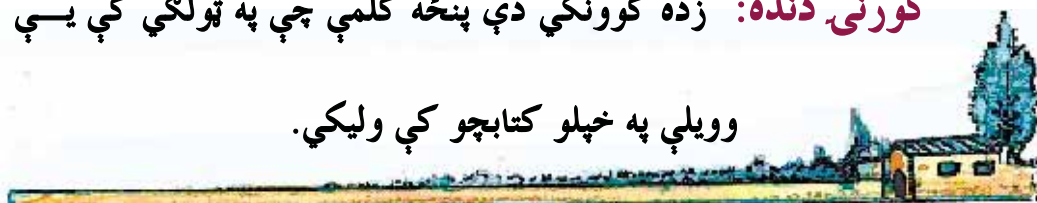

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکی دې په ټولګي او یا له ټولګي څخه دباندي د دایرې په شکل و درېږي او بنوونکې اویاننوونکی دې د دوی نه پوښتنه وکړي چې د (خپلواک) دکلمې په پای کې کوم توری راځي اویا دې زده کوونکو نه وغواړي چې داسې یوه کلمه ووايي چې د (ک) په توري پیل کېږي لکه: (کدو) او همدارنگه بل زده کوونکی دې داسې کلمه ووايي چې د هغې کلمې د پای په توري پیل کېږي لکه: (واک) لومړی زده کوونکی کدو دوهم زده کوونکی واک دریم زده کوونکی کور او همداراز دې لوبې ته دوام ورکړل شي.

کورنی دنده: زده کوونکی دې پنځه کلمې چې په ټولګي کې یې

وویلي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

ديارلسم لوست

بیرغ

موخه: زده کونکي بايد پوه شي چې زموږ ښکلی بیرغ د يووالي نښه ده. اوهم د دې شعر سم لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

- ١ د بیرغ د ارزښت په هکله څه پوهیږئ؟
- ٢ ویلی شی چې زموږ د گران هېواد افغانستان بیرغ څو رنگه لري؟
- ٣ بیرغ زموږ د هېواد د څه شي نښه ده؟

لوړ دې نښان بېرغه

خوږ مې ترځان بېرغه

ملي آرمان بېرغه

تل مو په سر رپېره

ستا عظمت به ساتو

ستا شهادت به ساتو

د اسلامیت نښه یې

ته مو د پت نښه یې

لوړ دې نښان بېرغه

اې د افغان بېرغه

ارواښاد محمد عثمان نژند

دلغتونومعنا: لوړ- اوچت او جگ، تل - همیشه، آرمان - هیله، شهادت - مېړانه، عظمت - لویوالي، پت - عزت

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د (نښان، بېرغ، شهادت، اسلامیت) کلمې هېجا کړي؟

بې - رغ

زده کوونکي دې له تورو څخه کلمې جوړې کړي او بیا دې په خپلو

کتابچو کې ولیکي.

(ن + ښ + ه) (ع + ظ + م + ت)

(ب + ی + ر + غ) (ا + ف + غ + ا + ن)

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د بېرغ شعر په یادو زده کړي او په

کورکې دې یې خپلو خویندو او ورونو ته ووايي؟

ځوار لسم لوست

کېسه

بودا او پاچا

موخه: کېسه پېژندل د کېسې اوریدل، ویل، سم لیکل او لوستل دي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنی انځور کې بودا څه کوي؟
- ٢ نیالګي په کوم وخت کې اېښودل کېږي؟

یوه بودا نیالګی کېناوه. یو پاچا ښکار ته روان و. بودا یې ولید چې نیالګی کېنوي. ورڅخه یې پوښتنه وکړه: (څه کوي چې په دې سپینه ږیره نیالګی کېنوي؟ ته به یې مېوه وخورې، که نه؟

بودا موسکی شو او ورته یې وویل: (نورو ونې کېنولې وې، موږ یې مېوه وخوره، اوس یې موږ کېنو چې نور یې مېوه وخوري.)
پاچا د بودا په خبره خوښ شو او انعام یې ورکړ.

د لغتونو معنا: بودا- زور، موسکی- په خندا، انعام- بخشش

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې لاندې کلموته پام

وکړي، هغه کلمې چې دڅلورو تورو نه جوړې شوې دي ورلاندې دې

څلور او هغه کلمې چې له دريو تورو نه جوړې شوې دي ترلاندې دې درې

ولیکي.

خوبښ وکره پاچا يوه کيسه مونږ انعام بیره روان

اوس ښکار بودا نور خخه خوري مېوې وليد وويل

دزده کوونکي دې له لاندې تورو خخه کلمې جوړې کړي.

۱ پ + ا + چ + ا = پاچا ۴ م + ی + و + ه =

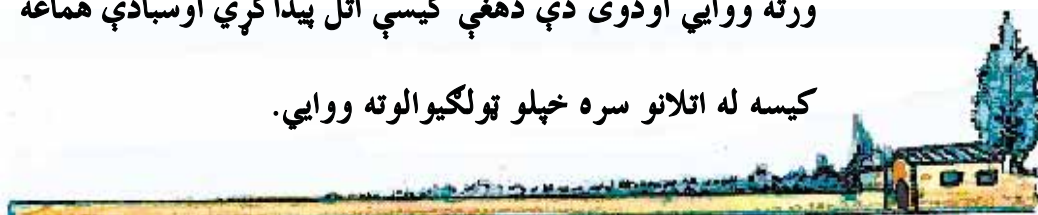
۲ ب + و + ډ + ا = ۵ ا + ن + ع + ا + م =

۳ ن + ی + ا + ل + گ + ی = ۶ و + ل + ی + د =

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له خپل مور او پلار نه وغواړي چې يوه کيسه

ورته ووايي اودوی دې دهغې کيسې اتل پيدا کړي اوسېدې هماغه

کيسه له اتلانو سره خپلو ټولگيو الوته ووايي.

پنځلسم لوست

زمونږ پیسې

موخه: دکلمو لوستل، لیکل او دافغانی پیژندنه ده.

پوښتنې:

- ۱) په پورتنی انځور کې څه شی وینی؟
- ۲) پیسې دڅه شی له پاره پکاریږي؟
- ۳) آیا تاسو په پیسو کوم شیان اخیستلی شی؟
- ۴) زموږ د هېواد پیسې څه نومیږي؟

زمونږ د هېواد پیسې افغانی نومیږي، زه د پیسو په شمېرلو پوهېږم. د ژوند اړتیاوې لکه: خواړه، پوښاک، دکور لوبښي اوداسې نور د پیسو په واسطه لاس ته راځي (زمونږ هېواد د پیسو دساتنې له پاره بانکونه هم لري. زما مور د پیسو دساتنې له پاره یو ډاډمن بکس لري) زه هم د پیسو د زېرمه کولو له پاره یوه قوتی لرم چې خپلې پیسې په کې ساتم.

دلغتونومنا: اړتیاوې - ضرورتونه، زېرمه - ذخیره

دزده کوونکو فعالیت:

دزده کوونکي دې دلوست په متن کې درې داسې کلمې را پیدا کړي چې
د(ب) په توري پېل شوي وي. او بیادې په لاندې تشو کړنښو باندې ولیکي.

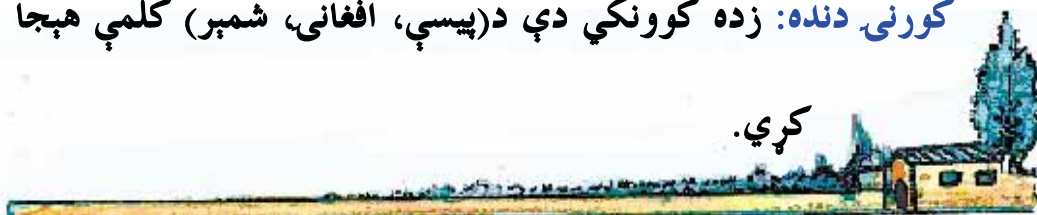
_____ ① _____ ② _____ ③

دزده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې دلوست له متن
څخه پنځه کلمې غوره کړي او بیادې په تورو وویشي.

دزده کوونکي دې د هغو شیانو په هکله چې دیسو په واسطه لاس ته
راځي له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې خپلو نورو ټولگنیوالو ته
معلومات ورکړي.

کورنی دنده: دزده کوونکي دې د(پېسې، افغانی، شمېر) کلمې هېجا

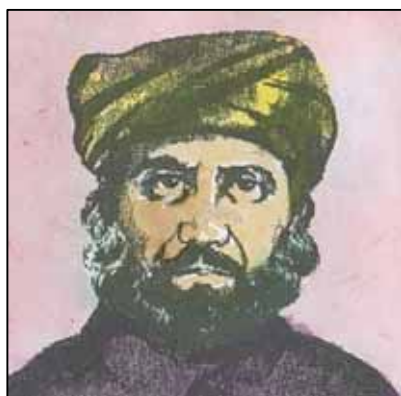
کړي.

شپارسم لوست

علامه سيد جمال الدين افغان

موخه: زده كورنكي بايد دخپل هېواد ملي شخصيتونه وپېژني او دا متن دې سم ولولي او سم دې وليكي.

پوښتنې:

- ١ تاسو د علامه سيد جمال الدين افغان نوم اوربدلی دی؟ که مو اوربدلی وي له چاڅخه اوچېرې؟
- ٢ په انځور کې دچا انځور وینی دهغه نوم ووايي؟
- ٣ تاسې د علامه سيد جمال الدين افغان په هکله څه پوهیږئ؟

علامه سيد جمال الدين افغان د سيد صفدر زوی اوزمور د هېواد په کونړ ولايت کې زيږيدلی دی. له ماشومتوب څخه يې له علم او پوهې سره مينه درلوده او زمور د هېواد يو نامتو ليکوال او پوه سړی و. زمور د هېواد د پرمختگ او د مسلمانانو د يووالي له پاره يې ډيرې هلې ځلې کړې دي.

ډېر کتابونه او مجلې يې ليکلي او چاپ شوي دي.

دزده کوونکو فعالیت:

دزده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې لاندې کلمې په تورو باندې واپروي.

(کونړ ، افغان ، هېواد ، نامتو ، مجلې)

دزده کوونکي دې دمتن په لوست کې درې داسې کلمې پیدا کړي چې

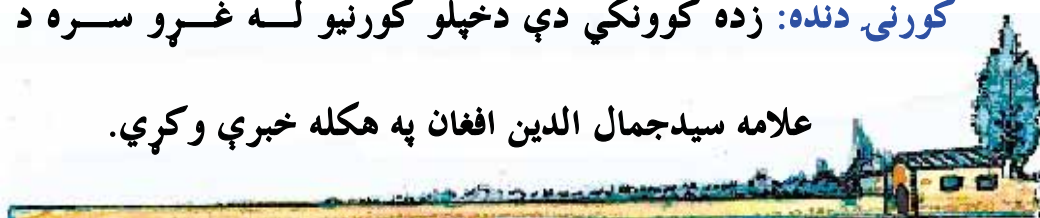
د(س) توری دکلمې په سر کې راغلي وي. لکه: (سید) اوپه

خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

_____ ① _____ ② _____ ③

کورنی دنده: دزده کوونکي دې دخپلو کورنیو له غړو سره د

علامه سیدجمال الدین افغان په هکله خبرې وکړي.

اوو لسم لوست کندهار

موخه: له تورو څخه دکلمې جوړول، دکلمې په تورو اړول اودکندهار د تاریخي ښار پیژندنه ده.

پوښتنې:

- ۱ په پورتنی انځور کې څه شی وینی؟
- ۲ تاسې دخپل هېواد دیو تاریخي ولایت نوم اخیستلی شی؟
- ۳ آیا تاسې کوم وخت کندهار ته تللي یاست؟ که تللي یاست څه مو لیدلي دي؟

کندهار زموږ دگران هېواد ډېر پخوانی او ښکلی ښاردی. په دې ښار کې یو ډېر سپېڅلی ځای دی چې د (خرقي مبارکې) په نامه یادېږي. په دې ځای کې دحضرت محمد^(ص) (مبارک خرقه) ساتل کېږي او ډېر خلک یې لیدوته ورځي.

دلغتونومعنا: سپېڅلی - سوتره

ماخذ: خپل هېواد وپېژنی، د افغان نشراتي اداره (انا)

دزده کوونکو فعالیت:

دزده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او په شکل کې دې له ورکړل شوو

توروخڅه نوموړې کلمې جوړې کړي.

	م	ب	ا	ر	ک	۱- مبارک
	ن					۲- کندهار
	د					۳- هېواد
د	ا	و	ي	ه		۴- گران
	ا					
	ر					
	ه	ر	ا	ن		

دزده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو واړوي.

(احمد شاه، چينه، خرځه، جومات)

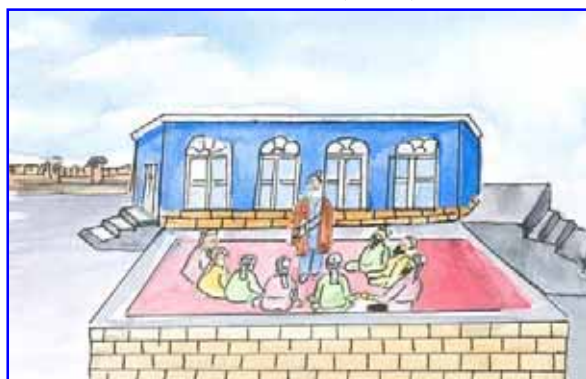
کورنۍ دنده: دزده کوونکي دې دافغانستان دپنځو ولايتونو نومونه

په خپلو کتابچو کې وليکي.

اتلسم لوست جرگه

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل ، دمتراډفي کلمې پېژندل او دملې دودونو په ارزښت پوهیدل دي.

پوښتنې:

- ۱ په پورتني انځور کې څه وینئ؟
- ۲ که ستاسو دوو ملگرو ترمنځ په کوم شي باندې کومه لاندې پیداشي تاسې څه کوئ؟
- ۳ تاسې خپلې لاندې څه ډول حل کوئ؟

کله چې ستاسو د ټولگيو الو ترمنځ په کتاب او ياداسې نوروشيانو باندې کومه لاندې پیداشي تاسې څه کوئ؟

ملگرو له خوا دهغوی ترمنځ د يوې غوندې په واسطه روغه جوړه وکړئ. دې ته جرگه وايي.

زموږ لويان او مشران هم دخپل کلي او هېواد لاندې په جرگو حل کوي ، جرگه زموږ پخوانی دود دی او موږ بايد د جرگې پریکړوته درناوی وکړو.

دزده کوونکو فعالیت:

دزده کوونکي دې دحلقي يا کړۍ په شکل په ټولگي اويا دټولگي نه دباندې کبني او دوی ته دې يوه لانجه وښودله شي، دمثال په توگه: (کتاب يو دی زمري او توريالی دواړه په يو وخت کې کتاب غواړي). زده کوونکي دې دجرگې په واسطه داسې پرېکړه وکړي چې دتوريالي يا دزمري په خپگان تمامه نه شي.

دزده کوونکي دې نورې داسې ستونزې جرگې ته وړاندې کړي او دوی دې دحل لاره ورته پيدا کړي.

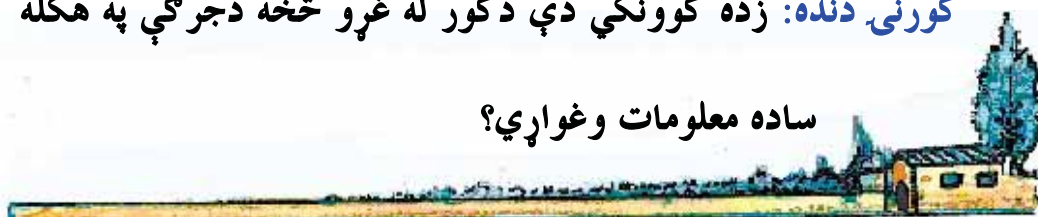
دلاندې مترادفو کلمو معنا له چوکاټ څخه پيدا او دکلمو مخې ته يې وليکئ.

همصنفيان، جگره، مرکه، احترام

جرگه _____ ټولگوال _____ لانجه _____ درناوی _____

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دکور له غړو څخه دجرگې په هکله

ساده معلومات وغواړي؟

نولسم لوست

کوچیان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د زده کوونکو په دې پوهېدل چې کوچیان څنگه ژوند کوي.

پوښتنې:

- ۱ په پورتنی انځور کې څه شی وینی؟
- ۲ کوچیان کوم څاروي ساتي؟
- ۳ کوچیان چېرته ژوند کوي؟

کوچیان په کیږدو کې ژوند کوي.

دوی مېرې، وزې اوښان او نور څاروي ساتي.

کوچیان په ژمي کې تودوسیموته ځي.

کوچیان داوړي موسم کې په سړوسیمو کې ژوند کوي.

ځونډی کوچی شپون دی.

کوچیان ډېر صادق خلک دي.

کاخذ: دېښور زده کړې اساسي قابلیتونه.

دزده کونکو فعالیت:

پورتنی لوست دڅه شي په هکله دی؟ سم ځواب په نښه کړئ.

د کوچنیانو _____

د کوچیانو _____

د ماشومانو _____

کوچیان په اورې چېری څي؟ سم ځواب په نښه کړئ.

تودو سیموته _____

سرو سیموته _____

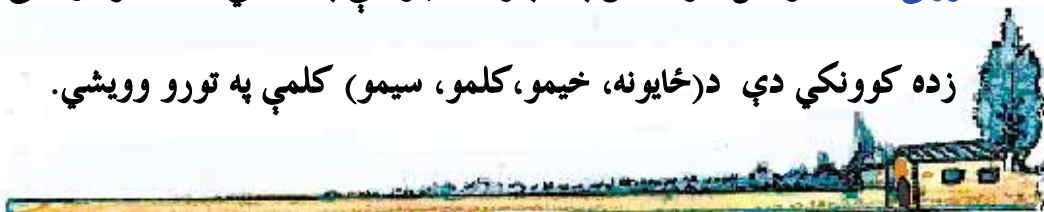
په چوکاټ کې دلاندې کلمو معنا وې پیدا کړئ.

صادق	کیردی	سیمې
() درواغجن	() خېمه	() ځایونه
() رښتینی	() کوټه	() ښارونه
() هوښیار	() څپره	() غرونه

کورنۍ دنده: لوستل شوی متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره ولیکئ،

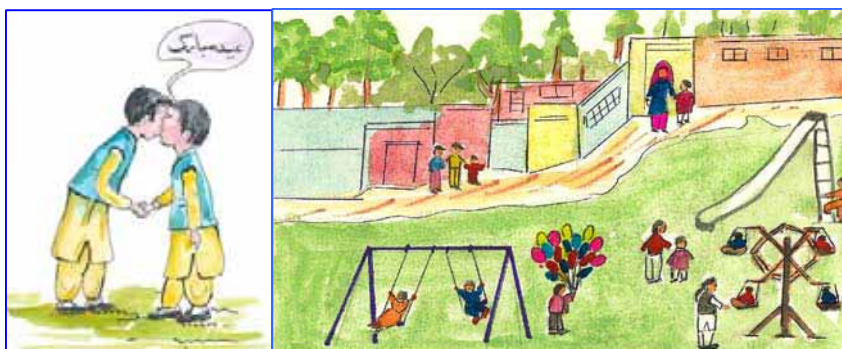
زده کونکي دې د(ځایونه، خیمو، کلمو، سیمو) کلمې په تورو وویشي.

شلم لوست

د اختر ورځ

موخه: چې زده کوونکي دنېکمرغه اومبارکو ورځو په لمانځلو اويادولو پوه شي او ددې لوست دمتن لوستل او ليکل زده کړي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنی انځور کې څه وینئ؟ خبرې پرې وکړئ.
- ٢ مسلمانان په کال کې څو اخترونه لري او داختر په ورځو کې څه کوي؟
- ٣ تاسې داختر په ورځ کې څه کوئ؟

مسلمانان په یو کال کې دوه اخترونه لري.

چې یو یې د کوچني اختر او بل یې د لوی اختر په نامه یادېږي. داختر په شپه ماشومان، نجونې او ښځې ټول خپل لاسونه سره کوي او خوشحالي کوي. زمونږ خلک داختر په ورځ نوي کالي اغوندي ، نارینه داختر دلمانځه له پاره لویو جوماتونو ته ځي او داختر لمونځ کوي. بیا له خپلو ماشومانو سره یوځای د دوستانو او ګاونډیانو کورونو ته ځي او له هغوی سره اختر مبارکي کوي.

دزده كوونكو فعاليت:

دده كوونكي دې دلاندې چوكاټ له تورو څخه كلمې جوړې كړي.

م	س	ل	م	ا	ن	ا	ن
		ا	ا	خ			
		س	ش	ت			
		و	و	ر			
			ن	م			
				ا			
					ن		

دده كوونكي دې په ډلو ووېشل شي، داختر په هكله دې له يوبل سره

څېرې و كړي او بيا دې هره ډله خپل نظريات نورو ته واوروي.

كورنۍ دنده: دده كوونكي دې داختر، كالي، بنځه) كلمې په

تورو ووېشي.

يو وېشتم لوست

د نيزې وهلو لوبه

موخه: دکلمو لوستل ، ليکل او دنيزې وهلو دلوبې پېژندنه ده.

پوښتنې:

- ١ په پورتنی انځور کې څه شی وینی؟
- ٢ آیا تاسو دنيزې وهلو لوبه لیدلې ده؟ که مو لیدلې څه ډول لوبه ده؟
- ٣ نورې کومې لوبې پېژنئ؟
- ٤ دنيزې وهلو لوبه څه ډول لوبه ده؟

دنيزې وهلو لوبه يوه په زړه پورې لوبه ده.

چې زموږ دهبواد په ځينو سيمو کې ډېر دود لري.

په دغه لوبه کې داس سپريدونکي په ډېر مهارت او چټکتيا سره په ځمکه کې وهل شوی موری دنيزې په څوکه له ځمکې څخه راپورته کوي اودجایزې وړونکی شميرل کيږي. زموږ خلک له دغې لوبې سره ډېره مينه لري او دهغې سيل ته ورځي.

دزده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې په لاندې کلمو کې هغه کلمې چې له دریو تورو څخه

جوړې شوې دي په خپلو کتابچو کې درې او هغه چې له څلورو تورو

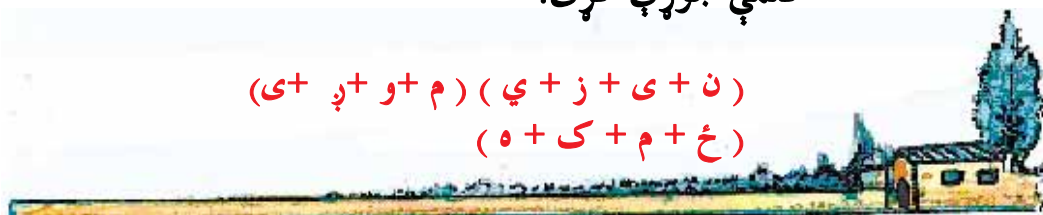
څخه جوړې شوې وي څلور وليکي.

<u>سر</u>	<u>لوبې</u>	<u>دود</u>	<u>زړه</u>	<u>دغه</u>	<u>سیل</u>	<u>مینہ</u>
<u>ډپر</u>	<u>ځمکه</u>	<u>هغه</u>	<u>لري</u>	<u>ډپره</u>	<u>نیزې</u>	<u>ورځی</u>

کورنۍ دنده: تاسې د لاندې بېلا بېلو لیکل شوو تورو څخه بشپړې

کلمې جوړې کړئ.

(ن + ی + ز + ی) (م + و + ږ + ی)
 (ځ + م + ک + ه)

دوه وېشتم لوست

اتن

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او دخپل هېواد له دودونو سره آشنا کېدل دي.

پوښتنې:

- ۱ په پورتنی انځور کې څه وینئ؟
- ۲ آیا تاسو کله اتن لیدلی دی؟ که مولیدلی وي څه وخت او چیرته؟
- ۳ خلک په کوم وخت کې اتن کوي؟
- ۴ تاسې کومې دموسيقي آلې پېژنئ؟

اتن د افغانانو ملي دود دی. افغانان له اتن سره مینه لري.
دوی ملي او تاریخي ورځې په اتن کولو لمانځي.
په اتن کې ډول او سرنۍ غږول کېږي.
ډولچي او سرنچي د اتن نغمې غږوي. او افغانان ورته ښکلی اتن کوي.

د لغتونو معنا: ملي – ولسي ، دود – رسم او رواج

دزده کوونکو فعالیت:

دزده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او لاندې ورکړل شوې کلمې دې په

تورو واړوي. (**افغانان ، اتڼ ، ملي ، ډول ، سُرنی**)

دزده کوونکي دې په چوکاټ کې له ورکړل شوو تورو څخه کلمې جوړې

کړي.

افغان =	ن	ا	غ	ف	ا
			ل	و	ډ
		ی	ڼ	ر	س
			ڼ	ت	ا
		ه	ن	ي	م

کورنی دنده: دزده کوونکي دې د (**اتڼ ، سُرنی ، نغمې**) کلمې په تورو

وويشي.

دروېشتم لوست يووالی

موخه: د کلمو لوستل ، ليکل او د يووالي او اتفاق په گټو پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنیو رسمونو کې څه وینئ؟
- ٢ ستاسو په نظر داخلک څه کوي؟
- ٣ تاسې ته په کور کې څوک کیسې کوي؟
- ٤ آیا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده ده خپلو ټولگيو الوته یې واوروئ؟

یوه سپین زېري سړي د ځنګدن په وخت کې خپل زامن
راوغوښتل. هغوی ته یې د کوچنیو لږکیو یوه گڼه وړکړه ترڅو
یې ماته کړي ، ټولو زامنو یې په خپل وار سره دلرکیو پر گڼه
خپل زور وکړ. د لږکیو گڼه یوه هم ماته نه کړه.

بیا سپین زېري سړي گڼه واخیسته او هغه یې خلاصه
کړه. یو یو لږکی یې په خپله مات کړ او زامنو ته یې وویل: که
چېرې تاسې په خپل مینځ کې اتفاق ولرئ، نو هېڅکله به هم مات
نه شئ او که چېرې مو په خپل مینځ کې بې اتفاقي پیداشوه،

ماخذ: افغان نشراتي اداره (انا).

نوماغوندي سپين ږيري او کمزوري به هم تاسو د دې لرگيو په
خبر مات او له مينځه يوسي.

د لغتونومنا: اتفاق - يوالي ، په خبر - په شان

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې د لوست له متن څخه داسې کلمې پيدا کړي چې د (س)

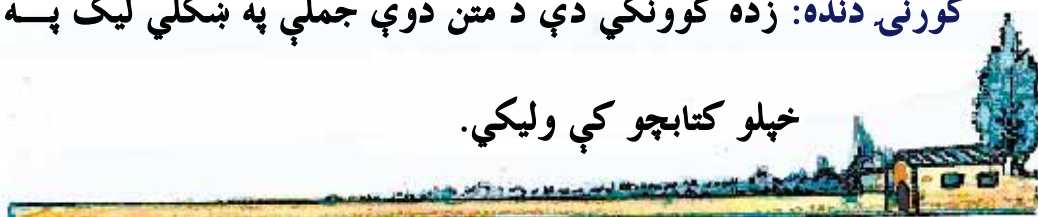
توري په کې راغلي وي او بيا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

د زده کوونکي دې له ورکړل شوو تورو څخه کلمې جوړې کړي.

____	= ل + ر + ه + ي + و	④	= ا + ت + ف + ا + ق	____
____	= خ + ن + ک + د + ن	⑤	= ز + ا + م + ن	____
____	= م + ا + ت	⑥	= س + ږ + ي	____

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د متن دوې جملې په ښکلي ليک په

خپلو کتابچو کې وليکي.

څلورويشتم لوست د کال څلور فصلونه (موسمونه)

موخه: د کال پيژندل، د کال د فصلونو او مياشتو د نومونو پيژندل او د دې لوست د متن ليکل او لوستل دي.

پوښتنې:

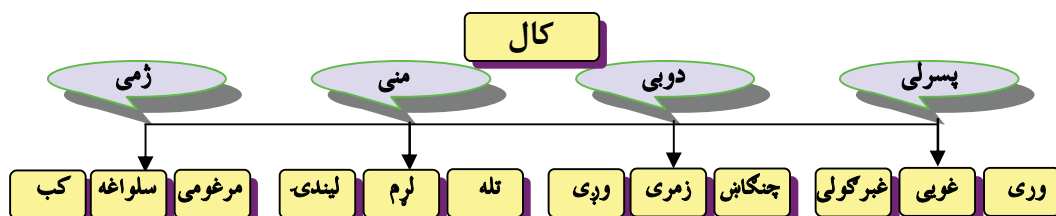
- ۱) آیا کولی شئ چې په پورتنیو انځورونو کې د اوږي فصل وښئ؟
- ۲) پوهیږئ چې یو کال څو فصله لري؟
- ۳) ویلی شئ چې هر فصل څو میاشتې دی؟
- ۴) داوړي د میاشتو نومونه کوم دي؟

یو کال څلور موسم لري. هر موسم ته یې فصل وايي لکه: (پسرلی، دوبي، منی، ژمی) د پسرلي فصل درې میاشتې دی: وری (حمل)، غویی (ثور) غبرگولی (جوزا). په دې فصل کې بارانونه اوږي. دوبي هم درې میاشتې دی: چنگاښ (سرطان)، زمري (اسد) وږی (سنبله) په دې موسم کې هوا توده وي. منی هم درې میاشتې دی: تله (میزان)، لړم، (عقرب)، لیندی- (قوس) په دې فصل کې هوا ورو ورو سپرېږي. ژمی هم درې میاشتې دی: مرغومی (جدي)، سلواغه (دلو) کب (حوت) په دې فصل کې کله کله واوره وریږي.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د چوکاټ تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړي.

فصل پسرلی	لومړۍ میاشت	دوهمه میاشت	دریمه میاشت
منی	چنگاښ	زمري	وږی
	مرغومی	سلواغه	کب

دوولس زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي او هر زده کوونکي ته دې د یوې میاشتي نوم ورکړل شي او بیا دې هر زده کوونکی دټولگي مخې ته ودریږي او خپل نوم دې په زوره واخلي چې ټول یې واوري او بیا دې د میاشتو په ترتیب ودریږي.

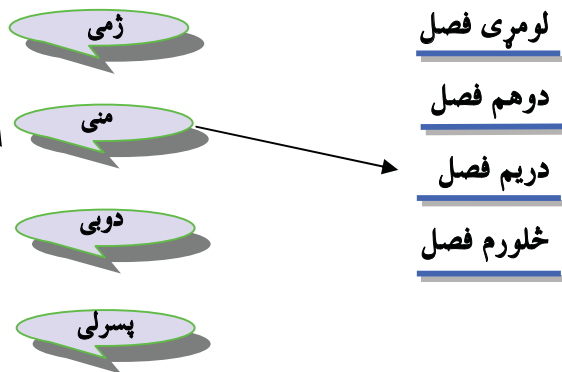

په پای کې دې درې زده کوونکي په ځای ودریږي چې دکال یو فصل وروښيي.

زده کوونکي دې د انځورونو د فصلونو نومونه او د فصلونو نومونه د کرښې

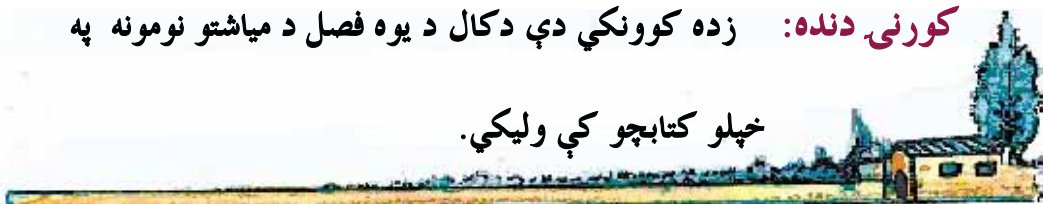

په وسیله وښلوي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دکال د یوه فصل د میاشتو نومونه په

خپلو کتابچو کې ولیکي.

پنځه ويشتم لوست

د اونۍ د ورځو نومونه

موخه: د يوې اونۍ د نومونو پېژندل، او د دې لوست دکلمو لوستل ، ليکل او زده کول دي.

پوښتنې:

- ١ ويلي شئ چې يوه اونۍ څو ورځې ده؟
- ٢ تاسې د اونۍ نومونه واخلي؟
- ٣ تاسې په يوه اونۍ کې کوم کارونه کوئ؟

شنبه ، يکشنبه، دوشنبه، سه شنبه، چهار شنبه، پنجشنبه او جمعه. د يوې اونۍ د ورځې نومونه دي.

مور په اونۍ کې شپږ ورځې بنوونځي ته ځو. د جمعي په ورځ ټول خلک رخصت وي. دوی په خپلو کورونو او نورو ځايونو کې خوشحالي او ساعتيري کوي. مور هم له خپلو کورنيو سره د جمعي په ورځ د سيل ځايونو ته ځو او د ستړيا د لېرې کولو له پاره هلته له خپلې کورنۍ سره مېلې کوو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو باندې ووېشل شي او بیا دې د اونۍ د ورځو

نومونه په تورو وويشي.

(	٥	چهارشنبه	(	١	شنبه	(ش + ن + ب + ه)
(	٦	پنجشنبه	(	٢	یکشنبه	
(	٧	جمعه	(	٣	دوشنبه	
			(	٤	سه شنبه	

زده کوونکي دې په ورکړل شوي متن کې داسې بشپړې کلمې

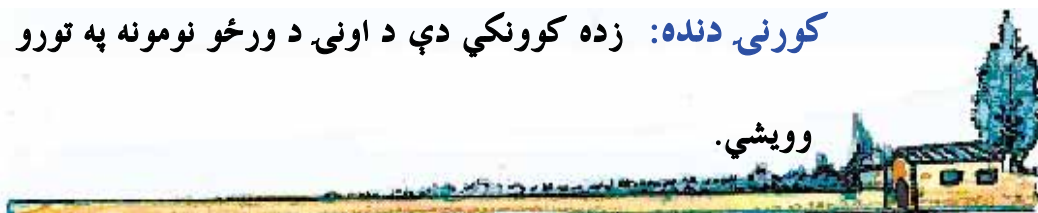
پیدا کړي چې د(ش) توری په کې راغلی وي او بیا دې په خپلو

کتابچو کې وليکي.

_____	٣	_____	٢	_____	١	شپږ
_____	٤	_____	٥	_____	٤	

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د اونۍ د ورځو نومونه په تورو

وويشي.

شپر و بښتم لوست

پسرلی

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او د پسرلي دگتو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ۱ پسرلی دکال کوم فصل دی؟
- ۲ په پورتنو انځورنو کې کوم فصل وینئ؟
- ۳ په پسرلي کې بزگر څه کوي؟
- ۴ بلبلې او چنچنې چېرې چغیرې؟
- ۵ شپانه څه شی پيايي؟
- ۶ تاسې په پسرلي کې کوم کارونه کولای شئ؟

پسرلی د کال لومړی فصل دی، په دغه فصل کې هوا ښه

وي، د غرو لمنې او دښتې په شنو بوټو او رنگارنگ گلانو

ښایسته وي، بلبلې او چنچنې په باغونو کې چغیرې او په ونو کې

ځالي جوړوي، بزگران په خپلو ځمکو او باغونو کې کار کوي.

د لغتونو معنا: فصل – دکال موسم ، بوخت – لگيا

کوچیان شنو دښتو او د غرو لمنو ته ځي. او هلته ژوند
کوي، شپانه رمې پيايي، ماشومان د خپلو زده کړو له پاره
ښوونځي ته ځي هرڅوک په خپل کار بوخت وي.

زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې د هغو مېوو او

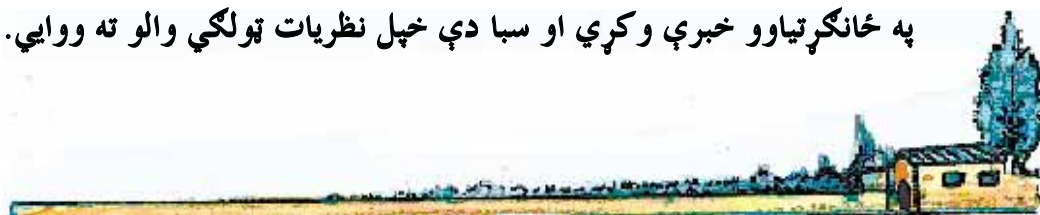
نورو شيانو په هکله خبرې وکړي چې په پسرلي کې پیدا کېږي، بیا

دې د دريو مېوو نومونه واخلي چې په پسرلي کې پیدا کېږي.

- _____ ① _____ ② _____ ③

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دخپلو کورنيو له غړيو سره د پسرلي

په ځانگړتياوو خبرې وکړي او سبا دې خپل نظريات ټولگي والو ته ووايي.

اووه ويشتم لوست

باران

موخه: د باران په گټو پوهېدل او د دې لوست لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

- ۱ په باراني ورځو کې له څه شيانو څخه گټه اخلي ترڅو لاندې نشي؟
- ۲ د باران له اوبو څخه څه گټه اخيستل کېږي؟
- ۳ که باران ونه ورېږي څه کېږي؟

بارانه بڼه ورېږه

زما په زړه ورېږه

گلونه سمه غرکړه

په سمه غره ورېږه

باران هوا پاکوي

باران فضا پاکوي

دورې گردونه پاک شي

باران دنيا پاکوي

(ارواښاد روغمن)

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او بیا دې د باران د گټو په هکله خبرې وکړي.

زده کوونکي دې د شعر له مخې اته (۸) کلمې پیدا کړي چې له دریو توروڅخه جوړې شوې وي.

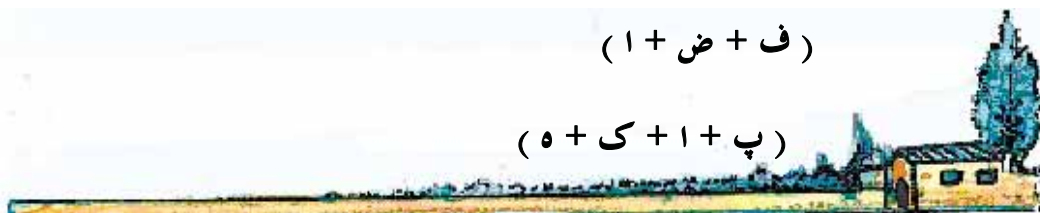
_____	④ _____	_____	③ _____	_____	② _____	_____	پاک	_____	① _____
_____	⑧ _____	_____	⑦ _____	_____	⑥ _____	_____		_____	⑤ _____

کورنی دنده: زده کوونکي دې له لاندې تورو څخه کلمې

جوړې کړي. (ب + ا + ر + ا + ن) (و + ر + ی + پ + ه)

(ف + ض + ا)

(پ + ا + ک + ه)

اته ویشتم لوست د اوبو منابع

موخه: د دې لوست موخه دا ده چې زده کوونکي د اوبو زېرمې (منابع) وپېژني او د هغو پوه ارزښت پوه شي او دا لوست سم ولولي او ويي لیکي.

پوښتنې:

۱. پاکي اوبه چېرې پيدا کيږي؟
۲. تاسې د ورځې څو ځلې اوبه څښئ او په څه شي کې يې څښئ؟
۳. د پاکو اوبو څښل څه گټه لري؟

اوبه په څاه گانو، کاريزونو، چينو، نلونو او داسې نورو ځايونو کې هم پيدا کيږي، د څاه گانو، نلونو اوبه پاکې اورنې وي ځکه چې اوبه يې محفوظې وي. که غواړو چې اوبه پاکې او صحي شي بايد وجوشول شي او بيا وڅښل شي.

انسانان، څاروي، مرغان، او نباتات اوبو ته اړتيا لري. که چېرې اوبه نه وي ژوند هم نه کيږي هر سړی بايد د اړتيا له مخې په ورځ کې څو ځلې اوبه وڅښي. په پاک گيلاس کې اوبه څښل بڼه کار دی د پاکو اوبو څښل روغتيا ته گټه رسوي.

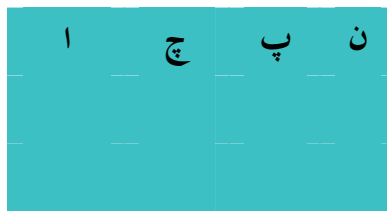
د لغتونو معنا: منابع – زېرمې، رنې – روښانه، څاروي – حيوانات

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې د لوست متن ولولي او هغه کلمې چې د چوکاټ په تورو

پیل کیږي په خپلو کتابچو کې بشپړې کړي.

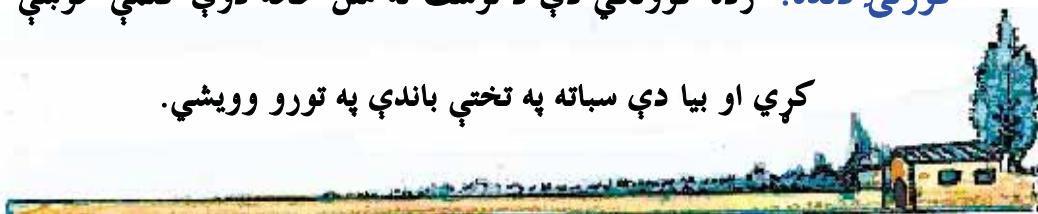
په ورکړل شویو کلمو کې هغه کلمه چې په متن کې دوه ځلې راغلې وي

په تشو ځایونو کې ولیکئ.

_____	④	_____	①
_____	⑤	_____	②
_____	⑥	_____	③

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست له متن څخه دوې کلمې خوښې

کړي او بیا دې سباته په تختې باندې په تورو وويشي.

نهه ويشتم لوست لمر

موخه: چې زده کوو کي د لمر د گټو په ارزښت وپوهیږي. او د لمر شعر سم ولولي او وېي لیکي.

پوښتنې:

د لمر د گټو په هکله څه پوهیږئ؟

۱

لمر له کوم خواخوڅه راخیږي او کوم خواته لویږي؟

۲

مونږ لمر ته ولې اړتیا لرو؟

۳

زه ځلانده لمر یمه

بنکلی منور یمه

ساره لرې کومه

تودوخه راولمه

تیارې پسې رڼا یمه

ملگری د هرچا یمه

گلان راته خندا کوي

ناخي اوموسکا کوي

زه د ژوند خبریمه

بنکلی منور یمه

ارواښاد محمد عثمان نژند

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې له تورو څخه کلمې جوړې کړي.

<input type="text"/>	= ت + و + د + و + خ + ه =	④	<input type="text"/>	= غ + ل + ا + ن + د + ه =	①
<input type="text"/>	= ر + ن + ا =	⑤	<input type="text"/>	= بڼ + ک + ل + ی =	②
<input type="text"/>	= م + و + س + ک + ا =	⑥	<input type="text"/>	= س + ا + پ + ه =	③

د زده کوونکي دې په شعر کې داسې کلمې پیدا کړي چې له یو وار څخه

زیاته راغلې وي.

_____ ① _____ ② _____ ③ _____ ④ _____ ⑤ _____

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (بنکلي ، ځلانده ، لمر) کلمې په تورو

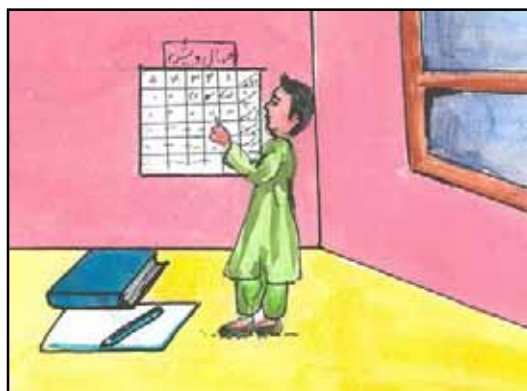
ووبشي.

دیرشم لوست د وخت ارزښت

موخه: د وخت پېژندل، په ارزښت پوهېدل، د وخت نه په سمه توګه ګټه اخیستل او د متن

لوستل اولیکل دي.

پوښتنې:

- ۱ کله چې په کور کې یاست څه کوئ؟
- ۲ آیا د خپلو کارونو د سرته رسولو له پاره له مهال وېش څخه ګټه اخلئ؟
- ۳ تاسې د وخت څخه څه ډول ګټه اخلئ؟

ما د ورځنېو کارونو د سرته رسولو له پاره په کور کې مهال وېش جوړ کړی دی. چې د هغه له مخې خپلې دندې لکه: د درسونو لوستل او د کورنۍ دنده چې ښاغلی ښوونکی یې مور ته راسپاري په منظمه توګه سرته رسوم. همداراز د کور په چارو کې هم برخه اخلم او له خپلې کورنۍ سره مرسته کوم. زه په ټاکلي وخت د تلویزیون خپرونې په مینه ګورم او له هغه څخه خوند اخلم. له هغه وروسته بیا له خپل ګاونډي ملګري سره لوبې هم کوم. زه له وخت څخه پوره ګټه اخلم. او خپل ارزښتناکه وخت خوشې نه تېروم. څوک چې خپل وخت خوشې تېروي په ژوند کې به له نورو وروسته وي.

گرانو زده کوونکو! وخت لکه سره زر دی باید له وخت نه سمه گتپه واخلئ. ترخو د راتلونکي نېکمرغه ژوند خاوندان شی.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي ، هره ډله دې ځان ته یو مهال وېش

جوړ کړي او د خپل مهال وېش په هکله دې زده کوونکوته

خرگندونې وکړي.

زده کوونکي دې د لاندنیو تورو څخه کلمې جوړې کړي.

- ① (ا+ر+ز+بش+ت) ② (م+ن+ظ+م+ه) ③ (ک+و+ر+ن+ی)

کورنی دنده: زده کوونکي دې د لوست د متن له مخې څو

کلمې غوره کړي او بیا دې په تورو وويشي.

يو دېرشم لوست په ځنگله کې اور

موخه: دکلمو لوستل، ليکل او زده کوونکي بايد په دې پوه شي چې پياوړې اراده له مونږ سره مرسته کوي چې په ستونزو باندې بريالي شو.

پوښتنې:

- ١ په پورتنیو انځورونو کې څه شی وینی او هغوی څه کوي؟
- ٢ آیا کوم وخت له کومې ستونزې سره مخامخ شوي یاست؟
اوبیامو ستونزه څه ډول له منځه وړې ده.
- ٣ تاسې دستونزو د له منځه وړلو له پاره څه کولی شئ؟

په یوه ځنگله کې ډول، ډول ځناورو ژوند کاوه. یوه ورځ ځنگله اور واخېست. ټول ځناور په تېښته شول، خومیرپیانو د اور خواته ور ودانگل. پیل له یوه میرې څخه وپوښتل چې تاسو نه تېښتئ؟ میرې وویل: نه! موږ غواړو چې اور ووژنو، دمیرې خبرو پیل په سوچ کې کړ، دنورو حیواناتو منځه یې ونيوله او ویې ویل: موږ باید اور مړ کړو! ټولو ورسره ومنله او له سیند څخه یې اوبه راوړې. او اوریې په گډه مړ کړ. ټول له پیل نه خوښ شول. پیل ته یې سوغات برابر کړ او دهغه کورته یې یوږ خو پیل سوغات ونه مانه او ویې ویل: دا سوغات دمیرپیانو حق دی.

ماخذ: په ځنگله کې اور، افغان نشراتي اداره (انا)

له هغې ورځې وروسته ټولو ځناورو ميريانو ته درناوی پيل كړ. نوگرانو زده كوونكو! پياوړې اراده له مونږ سره مرسته كوي چې پر ستونزو بريالي شو.

د لغتونومعنا: سوچ- فكر ، پياوړی - قوي او غښتلی ، ستونزې - مشكلات

د زده كوونكو فعاليت:

زده كوونكي دې په ډلو ووېشل شي او د لوست له مخې دې اته كلمې چې له دريو تورو څخه جوړې شوې وي په خپلو كتابچو كې وليكي.

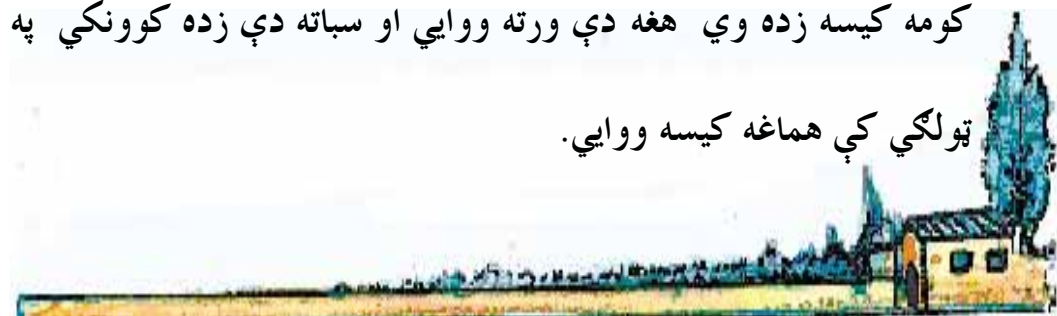
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

كورني دنده: زده كوونكي دې ډاكېسه خپلو دوستانو او يا دكور

غړو ته وكړي او بيا دې له دوی څخه وغواړي چې كه چېرې د هغوی

كومه كيسه زده وي هغه دې ورته ووايي او سباته دې زده كوونكي په

ټولگي كې هماغه كيسه ووايي.

دوه دېرشم لوست څاروي

موخه: دڅارويو د نومونو پېژندل، لوستل، ليكل او د هغو په گټو پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنېو انځورونو كې كوم څاروي وينئ نومونه يې واخلي؟
- ٢ له كورنيو څارويو څخه كومې گټې اخلو؟

زموږ د هېواد خلك ډول، ډول څاروي ساتي لكه:
 غواوې، مېښې، آسونه، مېرې، وزې، پسونه او نور.
 دځينو څارويو له غوښو څخه د خوړلو له پاره گټه
 اخلي او له شيدو څخه يې مستې، كوچ، شپومبې، غوړي،
 كرت، پنېر، او پوڅي جوړوي چې خوړل يې د بدن د
 روغتيا له پاره ډېر ضروري دي.
 دځينو څارويو له پوستكو څخه بوټونه، بكسونه او نور
 شيان جوړيږي. له وړيو څخه يې غالي، ټغر، ليمڅي، بنيانونه
 او داسې نور شيان جوړوي.

د زده کوونکوفعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو کې د کورنیو څارویو د گټو په هکله خبرې وکړي.

زده کوونکي دې د شپږو کورنیو څارویو نومونه چې له انسانانو سره عادت شوي، وليکي.

_____ ④ _____ ③ _____ ② _____ ①

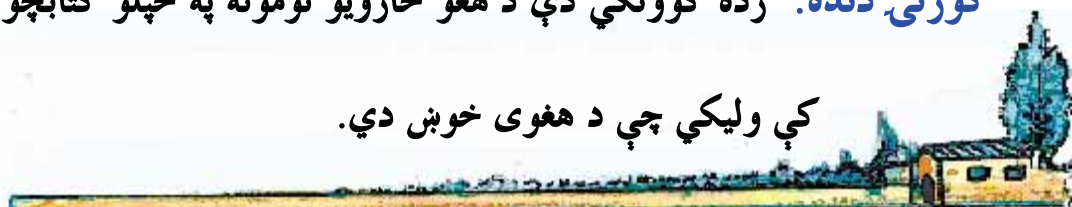
_____ ⑥ _____ ⑤

زده کوونکي دې په وړو ډلو کې رسمونه له نومونو سره یوځای دکرښې په واسطې سره ونښلوي

	<u>آس</u>	<u>بیزو</u>	
	<u>اوبن</u>	<u>غوا</u>	
	<u>سوی</u>	<u>خر</u>	
	<u>پیل</u>	<u>غرڅه</u>	
	<u>گیدر</u>	<u>سپی</u>	
	<u>پرانگ</u>	<u>زمری</u>	

کورنی دنده: زده کوونکي دې د هغو څارویو نومونه په خپلو کتابچو

کې ولیکي چې د هغوی خوښ دي.

درې دېرشم لوست

مېړه

موخه: د متن لوستل، ليكل په متن کې د متضادو کلمو پيژندل د مېړې د گټو په ارزښت پوهېدل

دي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنی انځور کې کوم څاروی وینئ نوم یې واخلي؟
- ٢ تاسو مېړه پېژنئ مېړه څه ډول حیوان دی؟
- ٣ تاسو پوهیږئ چې له مېړې څخه کومې گټې اخیستل کیږي؟

مېړه له کورنیو څارویو څخه ده. زموږ خلک دغه څاروي په خپلو کورونو کې ساتي. د دغه څارویو روزنه دېرې گټې لري. له غوښو څخه یې دخورلو له پاره گټه اخلو او له شیدو څخه یې کوچ، رش، پنېر، مستې، غوړي او کورت لاس ته راځي چې خورل یې د بدن د روغتیا له پاره ډېره گټه لري. همدارنگه له وړیو څخه یې، غالی، تغرونه، او د اغوستلو توکي تر لاسه کیږي. له پوستکو څخه یې ډول، ډول بوټونه، بکسونه، خولی او نورشیان جوړیږي.

د زده کوونکو فعالیت:

دهرې ډلې زده کوونکي دې د مېړو په باره کې د سترگو لیدلي حالونه بیان کړي.

زده کوونکي دې د مېړو له شیدو، غوښو، وړیو او پوستکي څخه دگتې اخیستلو

لارې دټولگي په منځکې ووايي.

زده کوونکي دې د لوست په متن کې درې داسې کلمې پیدا کړي چې په (غ)

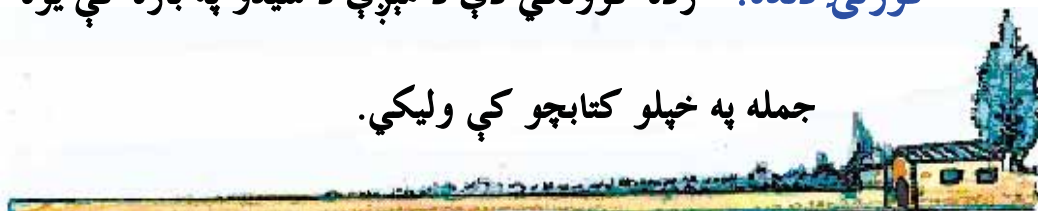
توری پیل شوی وي.

زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ متضادې کلمې دکرښی په واسطه ونښلوي.

ډېرې	لږ
رغوټیا	توان
	ناروغي

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د مېړې د شیدو په باره کې یوه

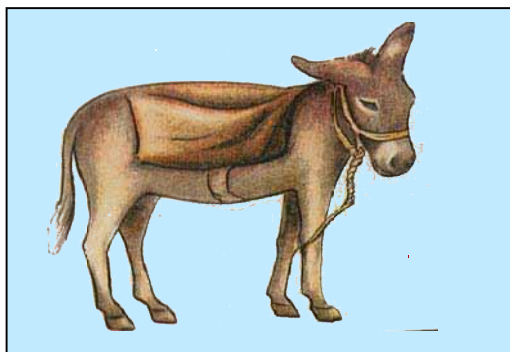
جمله په خپلو کتابچو کې ولیکي.

څلور دېرشم لوست

ټوکه

موخه: کیسه وپېژني د کیسې اوریدل، بیرته ویل، او د کیسې لیکل او لوستل دي.

پوښتنې:

- ۱ په پورته انځور کې څه شی وینی؟
- ۲ که دچا کومه کیسه زده وي خپلو ټولگیوالوته دې ووايي؟
- ۳ تاسو ته په کور کې څوک کیسې کوي؟

د یوه سړي خر ورک شوی و. خلکو ورته د زړه ډاډ ورکاوه چې خیر دی مه خپه کیږه ته دې ژوندی وې. بل خر به پیدا کړې. سړي وویل: زه هم دغه شکر کومه چې زه نه وم پرې سپور. که زه چېرې په خره سپور وای، زه به هم ورک شوی وم. خلکو وځندل. ده ورته وویل: زماخر ورک شوی دی او زه ورپسې خپه یم اوتاسې خاندی. دا خو انصاف نه دی.

ماخذ: افغان اساسي قابليتونه دپښتوله پاره د زده کړې لازمي مواد.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په وړو ډلو کې له خره څخه د کار اخیستلو مثالونه

پیدا کړي.

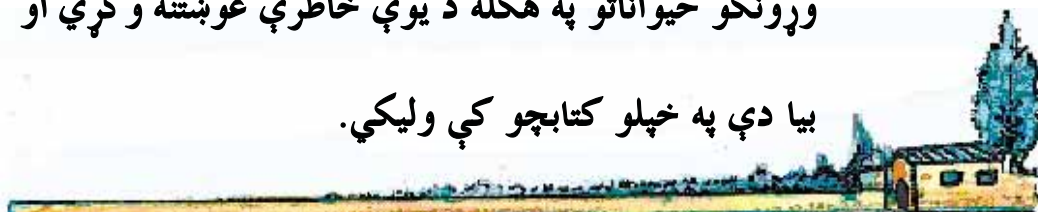
بیا دې د دې مثالونو څخه لنډې کیسې جوړې کړي لکه: خراب وړي،

زده کوونکي دې داسې څلور کلمې پیدا کړي چې د(خ) توری ولري.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو کورنیو له غړو څخه د بار

وړونکو حیواناتو په هکله د یوې خاطرې غوښتنه وکړي او

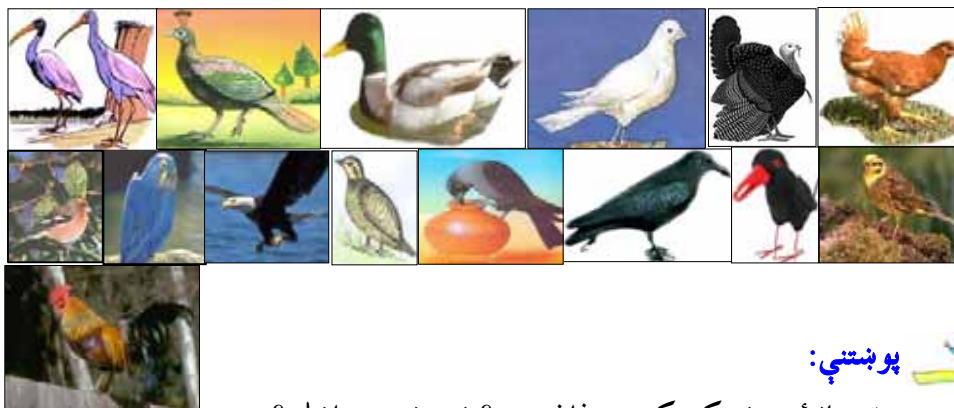
بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پنځه دېرشم لوست

الوتونکي مرغان

موخه: د مرغانو پېژندل، د مرغانو ژوند او گټې، او د مرغانو د نومونو لیکل او لوستل دي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنی انځورونو کې کوم مرغان وینئ؟ نومونه یې واخلئ؟
- ٢ آیا تاسې هم په خپلو کورونو کې مرغان ساتئ؟ که بې ساتئ کوم مرغان؟
- ٣ تاسې پېژنئ چې لامبو وهلی شي؟

زموږ په هېواد کې ډول ، ډول الوتونکي مرغان لکه: لک لگ، زانې، زرکې، سیسی، هیلې، چرکان ، بتې، خلتومي چرک (پیل مرغ)، بانبه، کارغه، چنچنې او داسې نور پیدا کيږي چې ځینې یې په غرونو کې اوسېږي او ځینې نور بیا په ځنګلونو کې ژوند کوي. زموږ خلک ځینې الوتونکي مرغان په خپلو کورونو کې هم ساتي او د هغو په روزنه بوخت وي. او د ځینو مرغانو له هګیو او غوښو څخه گټه اخلي. نوځکه د زیاتې پاملرنې وړ دي.

د زده کونکو فعالیت:

زده کونکي دې دکورنیو چرگانو دگټو په باره کې له یو بل سره خبرې وکړي.
په ډلو کې انځورونو له مناسبو نومونو سره په کرښو ونښلوی.

ډینگ

طوطي

کارغه

بابنه

کوټره

زرکه

خلتومی چرک (پیل مرغ)

هیلی

گل سر

طاوس

دڅلورو کورنیو مرغانو، نومونه ولیکئ:

_____ ۱ _____ ۲ _____ ۳ _____ ۴ _____

کورنی دنده: د دریو سارایي الوتونکو مرغانو نومونه، په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

شپر دېرشم لوست

سوی

موخه: د سوبې د متن سم لوستل، لیکل او د سوبې پیژندل دي.

پوښتنې:

- ۱ په پورتنی انځور کې کوم ژوي وینئ؟
- ۲ د سوبې غوړونه دکوم حیوان په څېر دي؟
- ۳ آیا پوهیږئ چې دغه ژوي څه شیان خوري؟

د سوی شکل ته پام وکړئ ، هغه د یوه بوتې لاندې ناسته ده. وگوره د هغه د پوستکي رنگ، د وچو پاڼو او ښاخونو د رنگ په څېر دی.

هغه پوه شوی ده، چې یو ژوی غواړي دی ښکار کړي هغه په ځفاسته راغلی او دیوه بوتې لاندې پته ده، ترڅو دی ونه ویني د هغه غوړونه اوږده دي. سوی د بوټو بېخونه او شنه وانبه خوري. هغه د ونو په بېخونو او دځمکو په سوږو کې ځان ته کور جوړوي. ځینې کورنۍ یې په خپلو کورونو کې هم ساتي.

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې د لوست له متن څخه درې کلمې پیدا کړي چې د

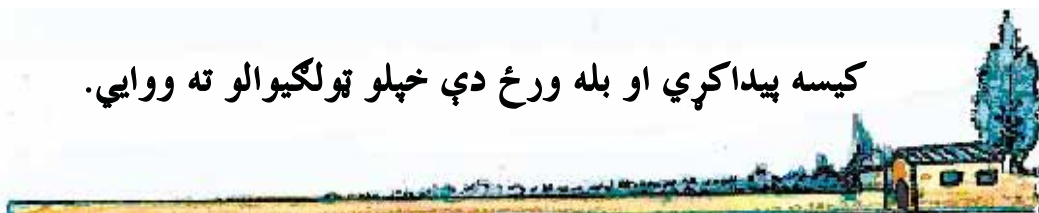
(و) توری یې په پیل، مینځ او پای کې راغلی وي. دا کلمې دې بیا

په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورنی دنده: زده کوونکي دې د سوی په باب یوه

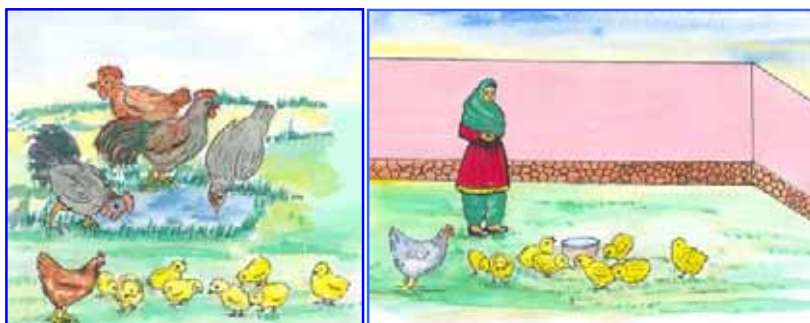
کیسه پیدا کړي او بله ورځ دې خپلو ټولګیوالو ته ووايي.

اووه دېرشم لوست

کورني چرگان

موخه: دکورنيو چرگانو پېژندل، د هغو روزنه او گټې او د هغو د نومونو ليکل او لوستل دي.

پوښتني:

- ١ په پورتي انځورونو کې څه شی ويني؟
- ٢ ويلاى شى چې له کورنيو چرگانو څخه کومې گټې اخيستل کيږي؟
- ٣ آيا تاسې په خپلو کورونو کې چرگان ساتي؟ که بې ساتي د هغو څه ډول پالنه کوي؟

زموږ خلک په خپلو کورونو کې چرگان ساتي او د هغو روزنه کوي. له کورنيو چرگانو څخه هگي تر لاسه کوي او هم بې له غوښو څخه گټه اخلي.

ځيني خلک بيا د چرگانو د روزني له پاره فارم جوړوي. چرگان په فارم کې ښه روزل کيږي، او ډېره گټه ترې لاس ته راځي. بايد پام وشي چې دکورنيو چرگانو د استوگني ځاى پاک وساتل شي، خواړه او اوبه يې هم پاک وي ترڅو ناروغه نه شي.

د لغتونومعنا: فارم - دچرگانو د روزلوځاى ، استوگنې - د اوسېدو ځاى

د زده کوونکو فعالیت:

گرانو زده کوونکو! له چوکاټ څخه متضادې کلمې پیدا کړئ او په

لیکه یې ونښلوئ.

خرڅ کړي	ښه ②
بد	ډېر ②
لږ	کټه ③
زیان	واخلي ④

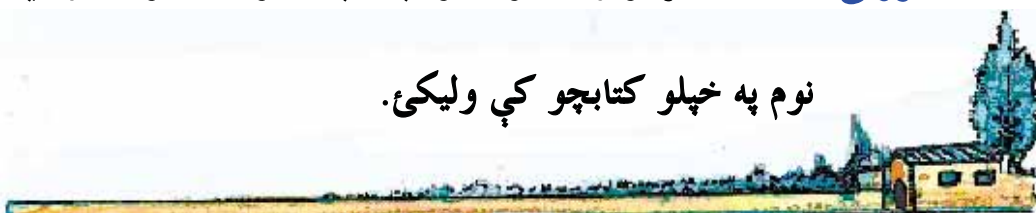
له متن څخه څلور کلمې د کرښو په تشوځایو کې ولیکئ چې په (و) ختم

شوي وي په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

_____ ① _____ ② _____ ③ _____ ④

کورنۍ دنده: گرانو زده کوونکو! په خپله خوښه د یوه څاروي

نوم په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

اته دېرشم لوست

د شاتو مچۍ

موخه: زده کوونکي باید د شاتو مچۍ وپېژني او د هغو په کتو او ارزښت پوه شي او هم د دې لوست د متن لیکل او لوستل دي.

پوښتنې:

- ۱ په پورتنی انځور کې څه شی وینئ؟
- ۲ تاسو کله د شاتو مچۍ لیدلې ده؟ هغه څه ډول مچۍ ده؟
- ۳ د شاتو مچۍ څخه څه شی لاس ته راځي؟
- ۴ د شاتو مچۍ چېرې ژوند کوي؟

د شاتو مچۍ

داروده ستالکۍ

خوږه ده ستا کوډۍ

بنايسته دې کورنۍ

ټولنه دې کمۍ

کارگره بنايستگۍ

يووالي کې خواږه

بېلوالی کې ترخه

ارواښاد روغمن

دزده کوونکو فعالیت:

دده کوونکي دې دلاندې کلمو متضاد شکل له چوکاټ څخه پیدا او

دکلمو ترڅنگه دې وليکي

بدرنگه
بېلوالی
تریخ

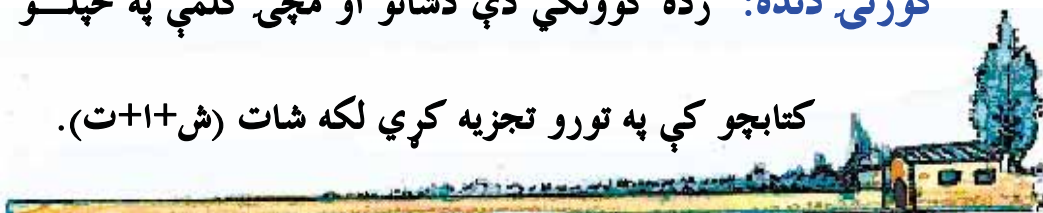
یووالی _____

خوره _____

بنايسته _____

کورنی دنده: دده کوونکي دې دشاتو او مچی کلمې په خپلو

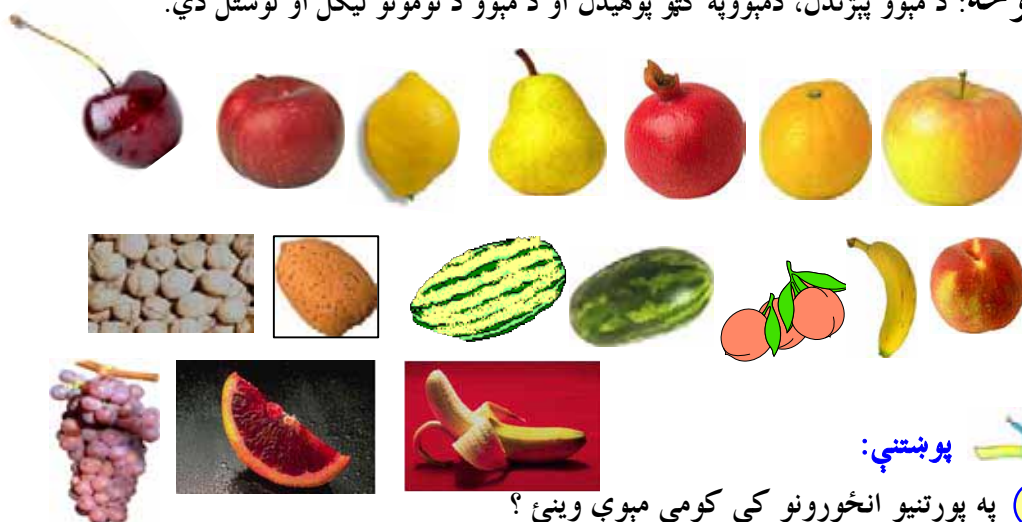
کتابچو کې په تورو تجزیه کړي لکه شات (ش+ا+ت).

نهه دېرشم لوست

مېوې او د هغو گټې

موخه: د مېوو پېژندل، دمېوو په گټو پوهيدل او د مېوو د نومونو ليكل او لوستل دي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنیو انځورونو کې کومې مېوې وینئ؟
- ٢ تاسې څو ډوله مېوې پېژنئ نومونه یې واخلي؟
- ٣ تاسې په خپل کور کې څه ډول مېوه لرونکي ونې لرئ؟
- ٤ ویلای شئ چې کومې مېوې وچیري؟ نومونه یې واخلي؟

زموږ هېواد قسم، قسم مېوې لري. لکه: انگور، منې، ناک، شفتالو، زرد آلو، آلبالو، گېلاس، بهي، خټکي، هندوانې، انځر، بادام، انار او داسې نور.

مېوې بايد له خوړلو نه مخکې په پاکو اوبو ومينځل شي او بيا وخورل شي دناپاکو مېوو خوړل ناروغي پيدا کوي. دپاکو مېوو خوړل روغتيا ته ډېره گټه لري او دانسان بدن غښتلی کوي، موږ بايد دمېوه لرونکو ونو ښاخونه مات نه کړو. او دخدای تعالی د دغه لوی نعمت په ارزښت پوه شو.

لغتونو، معنا: قسم قسم - ډول ډول - غښتلی - قوي

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې د تازه مېوو نومونه واخلې او د هغو رنگونه دې

ووايي.

هره مېوه چې په رسمو کې وینئ نوم یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ

لاندې مثال وگورئ:

زردالو

په چوکاټ کې نامکملې کلمې دلیکې په وسیله له تورو سره ونښلوئ

چې بشپړې شي.

نه	آ
ک	ز
نگور	ه
ندوانه	ا
الو	نا
ردالو	م

زده کوونکي دې دمتن له مخې ددریو مېوو نومونه پیدا کړي چې په پای

یا مینځ کې یې د (و) توری وي.

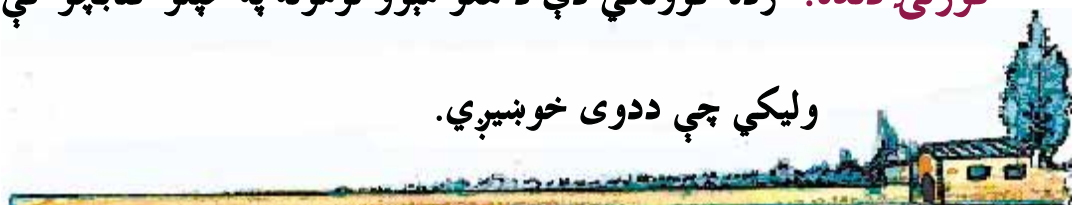
زده کوونکي دې د چوکاټ له مخې دکلمو ضد پیدا کړي او بیادې

دکلموترڅنگه ولیکي.

زیانمن	_____	۱	ډېر
لنده	_____	۲	کټور
لږ	_____	۳	وچه

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هغو مېوو نومونه په خپلو کتابچو کې

ولیکي چې ددوی خوبښېږي.

خلو پښتم لوست

انگور

موخه: دانگورو د ډولونو پېژندل، د انگورو د کتنو په هکله معلومات ورکول، د متن لوستل او لیکل دي..

پوښتنې:

- ١ په پورتنیو انځورونو کې کومې مېوې وینئ؟
- ٢ ممیز پېژنئ له کومې مېوې څخه لاس ته راځي؟

انگور ډېره خوږه مېوه ده. زموږ په هېواد کې د انگورو باغونه ډېر دي. زموږ خلک د انگورو پالنه کوي او خپلې اړتیاوې له دغې مېوې څخه پوره کوي. دغه مېوه دوه ډوله بوتې لري یو اوږد چې هغه چپله کیږي او بل لنډ بوتې دي. له انگورو څخه دوه ډوله ممیز هم لاس ته راځي یو یې شنه او بل یې سره ممیز دي.

د اومو انگورو خوړل روغتيا ته زيان رسوي. انگور بايد له خوړلو څخه مخکې په پاکو اوبو پرې مينځل شي او بيا وخورل شي. د پخو انگورو خوړل بدن ته ډېره گټه لري.

د لغتونومنا: اومه - خام ، زيان - ضرر

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې په ډلو کې لاندې کلمې په تورو ووبشي.

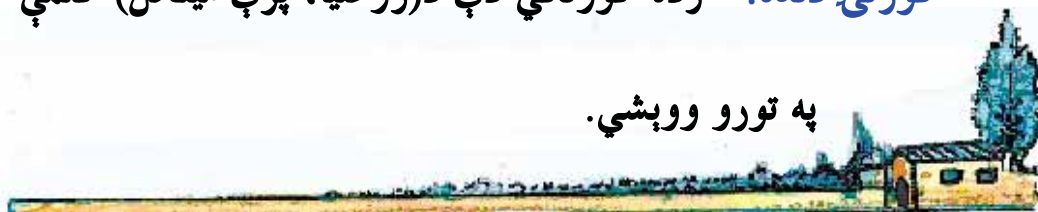
خوړه انگور باغونه ممیز اومه

په چوکاټ کې متضادې کلمې د لیک په واسطه ونښلوی.

خواره	روغ
گټور	ترخه
ډېر	بې گټې
ناجوړه	لب

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (روغتيا، پرې مينځل) کلمې

په تورو ووبشي.

يو خلوبښتم لوست

سابه

موخه: د سبو پېژندل، له هغو څخه په سمه توګه ګټه اخیستل او د سبو د نومونو لیکل او لوستل

دي.

پوښتنې:

۱ په پورتنیو انځورونو کې کوم سابه وینی؟ نومونه یې واخلئ

۲ سابه څوک کړي؟

۳ کوم سابه خام او کوم سابه پاخه خوړل کېږي؟

سابه لکه: ګازرې، کاهو، وړې او اوږدې مولي، پالک، شنه مرچ، ګندنه، ټیپر، کچالو (پتاټې)، شنه پیاز، سره رومي، تور بانجان لېرو، (بینلې) او داسې نور دي. سابه زموږ بدن ته غذايي مواد برابروي. او زموږ بدن ته ډېیره ګټه رسوي.

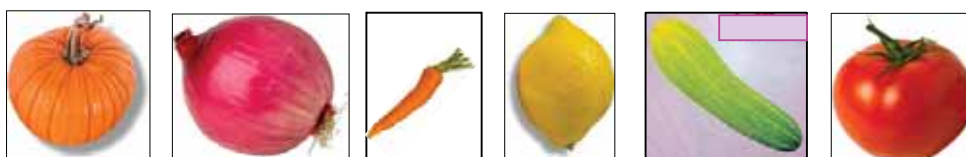
همدا راز د سبو په خوړلو کې باید ډېر پام وکړو چې مخکې له خوړلو څخه په پاکو اوبو ښه و مینځل شي او بیا و خوړل شي ترڅو ناروغه نه شو. ځینې سابه اومه او ځینې هم پاخه خوړل کېږي.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووبشل شي، بیا دې دخامو سبو د گټو او د مینځلو په لارو چارو ځانونه پوه کړي وروسته دې له هرې ډلې یو تن خپل نظریات د ټولگي په مخ کې وړاندې کړي.

دلاندې سابو نومونه د انځورونو له مخې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

دڅلورو سابو نومونه واخلي چې هم خام او هم پاخه خوړل کيږي:

_____ ① _____ ② _____ ③ _____ ④

زده کوونکي دې درې کلمې په متن کې پیدا کړي او په کتابچو کې دې ولیکي چې د(پ) په توري پیل شي.

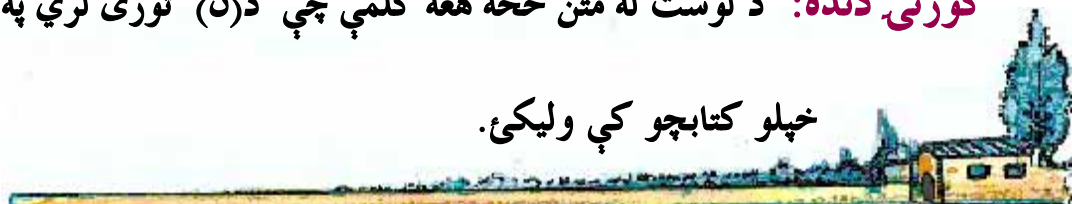
_____ ① _____ ② _____ ③

د سبو نومونه د هغو د رنگونو سره په لیکه ونښلوئ.

رومي بانجان	شين
ليمو	سور
بادرنگ	زېر
توربانجان	نارنجي
كدو	بانجاني رنگ

کورنی دنده: د لوست له متن څخه هغه کلمې چې د(ن) توری لري په

خپلو کتابچو کې وليکئ.

دوه څلوېښتم لوست

د مور احترام

موخه: چې زده کوونکي د مور حقونه وپېژني! د مور د حقونو ادا کول او د دې متن سم لوستل او لیکل دی.

پوښتنې:

- ۱ پوهیږئ چې ستاسو مور پر تاسو کوم حقونه لري؟
- ۲ تاسې دخپلې مور د خدمت په هکله خبرې کولی شئ؟
- ۳ تاسې خپلې مور ته څه ډول درناوی او احترام کوئ؟

مور زه په خپله غېږ کې روزلی يم، اوله ماسره يې ډېر تکليفونه ليدلي دي. پر ما ډېره مهربانه ده، د ښوونځي له تگ څخه منځکې ما ته د سبا نارۍ تياروي. زه دخپلې مور او دکورنۍ له نورو غړيو سره د سبا نارۍ خورم، او بيا ښوونځي ته ځم. کله، کله ماته خوږې، خوږې، کيسې هم کوي چې په ډېره مينه يې اورم اوله هغې څخه خوشحاله کيرم. زه دخپلې مور ډېر درناوی کوم کله چې لوی شوم د هغې خدمت به هېڅکله هېر نه کړم.

د لغتونو معنا: احترام - قدر. تکليفونه - ستونزې، خدمت - چوپړ

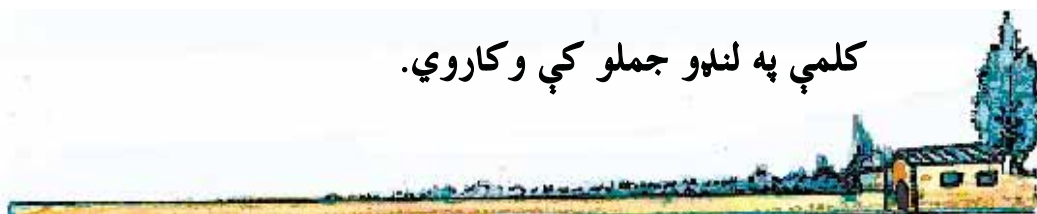
د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لوست په متن کې داسې کلمې په نښه کړي چې
د(م) توری په پیل، منځ او پای کې راغلی وي او بیا دې هغه کلمې
په خپلو کتابچو کې ولیکي.

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یو بل سره دې دمور په
هکله خبرې وکړي او بیادې دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولګي
منځې ته راشي او دمور په هکله دې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (مور، سباناري، کیسې)

کلمې په لنډو جملو کې وکاروي.

درې څلوېښتم لوست

له وړو سره ټوکې کول

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او د ټوکو له ویلو سره د زده کونکو مینه پیدا کول دي.

پوښتنې:

- ۱ آیا ستاسو کومه ټوکه زده ده که مو زده وي هغه ټوکه وایي؟
- ۲ آیا ستاسو ته په کور کې څوک ټوکې وایي؟

یوه ماشوم په منگي کې خپل ځان ولید، نو سړي ورته
وخوځاوه، هغه هم په منگي کې سر ورته وخوځاوه، ماشوم
پلار ته غږ وکړ، بابا په منگي کې څوک دی او ماته خپل سر
ښوروي.

پلار یې چې راغی او په منگي کې یې خپل ځان ولید،
نومنگی یې پورته کړ او په ځمکه یې وویشت چې په دا غټه تنه
له وړو سره ټوکې کوي.

د زده کوونکو فعالیت:

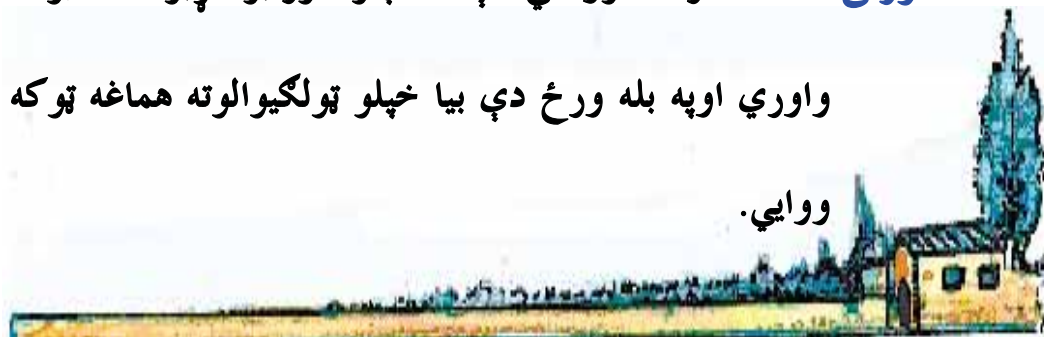
زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او یو بل سره دې ټوکې ووايي.
اوبیادې دهرې ډلې یوتن راشي او خپلو ټولگیوالو ته دې یوه ټوکه
ووايي.

زده کوونکي دې دلوست له متن څخه څو کلمې وټاکي چې د(م) په
توري پیل شوې وي.

کورنی دنده: زده کوونکي دې له خپلو کورنیو غړیو څخه ټوکه

واوري او په بله ورځ دې بیا خپلو ټولگیوالو ته هماغه ټوکه

ووايي.

خلور خلو پښتم لوست د پلار حقونه

موخه: چې زده کوونکي د پلار حقونه وپېژني، د پلار حقونه ادا کړي. دا متن سم ولولي او ویې لیکي.

پوښتنې:

- ۱ په پورتنی انځور کې څه وینئ؟
- ۲ تاسې د خپل پلار د خدمت په هکله خبرې کولی شئ؟
- ۳ تاسې خپل پلار ته څه ډول درناوی کوئ؟
- ۴ پوهیږئ چې ستاسو پلار پر تاسو باندې کوم حقونه لري؟

پلار د کور مشر دی. پلار دخپلو ماشومانو روزنې ته پاملرنه کوي، او زیار باسي چې د ماشومانو ژوند یې ښه وي، پلار خپلو ماشومانو ته خواږه او کالي برابر وي. نو پلار پر مور ډېر حقونه لري. مور باید دخپل پلار خبرې ومنو، په کارونو کې ورسره مرسته وکړو او دهغه درناوی وکړو، چې له مونږ څخه خوشحاله وي.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لاندې کلمو معنا پیدا او ذکرېښې په واسطه وښلوي.

احترام	روزنه
کومک	زیار
اولادونه	ماشومان
کوښښ	مرسته
پالنه	درناوی

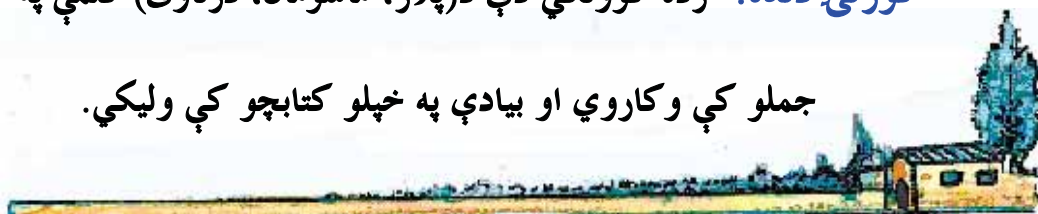
زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او دپلار دحقونو په هکله دې له

یوبل سره خبرې وکړي او بیادې دهرې ډلې یوتن دټولگي مخې ته

راشي او دپلار دحقونو په هکله دې نوروته خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(پلار، ماشومان، درناوی) کلمې په

جملو کې وکاروي او بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پنځه څلورېنستم لوست نظم؟ پلاره

موخه: د نظم پېژندل دي، دنظم اونثر توپير كول له نظم ويلو سره مينه درلودل دنظم لوستل او دنظم ليكل دي.

پوښتنې:

- ١) كه ستاسو كوم نظم يا شعر زده وي نورو ټولگيوالو ته يې په خپله ژبه ووايي؟
- ٢) زموږ دلاندې نظم عنوان څه شى دى؟
- ٣) په پورتنى انځور كې څه شى ويني؟

شپه او ورځ لگيا په كار يې
 يې ډوډۍ پسې روان ته
 يا په فكر دلباس يې
 جوړوې موږ لره كور ته

مهربان ته زما پلار يې
 په سترپانه يې دځان ته
 تل تر تله په وسواس يې
 دراحت مويې غمخور ته

په تعليم كې مو بېدار يې
 مهربان ته زما پلار يې

ارواښاد محمد عثمان نژند

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دشعر هم وزنه کلمې په نښه کړي اوبیادې په خپلو

کتابچو کې ولیکي.

زده کوونکي دې د لاندې کلمو متضاد شکل له چوکاټ څخه پیدا او

د کلمو ترڅنګه ولیکي.

شپه
سختي

ورځ

_____ راحت _____

_____ شپه _____

_____ ورځ _____

زده کوونکي دې په وړو ډلو ووېشل شي او د پلار په هکله دې یو له بل

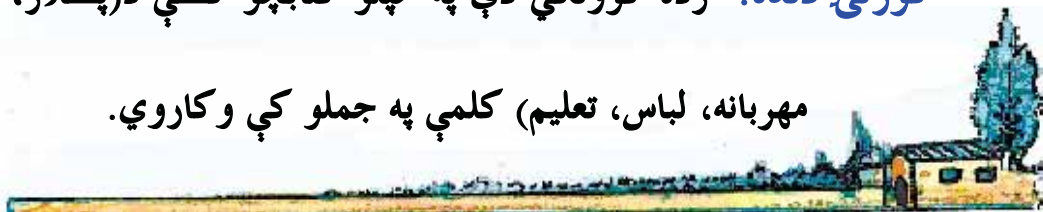

سره خبرې وکړي اوبیا دې د هرې ډلې یوزده کوونکی دټولګي مخې

ته راوغوښتل شي او د پلار په هکله دې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د(پلار،

مهربانه، لباس، تعلیم) کلمې په جملو کې وکاروي.

شپږ څلوېښتم لوست

د ماشوم څنگه درناوی وکړو؟

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او ماشومانو ته د سپکوسپورو خبرو نه ویل او د هغوی مشورته درناوی کول دي.

پوښتنې:

- ۱ آیا تاسې په کور کې دکور په چارو کې برخه اخلي؟
- ۲ مور او پلار له تاسو سره په کومو کارونو کې مشوره کوي؟

ماشوم ته باید سپکې سپورې خبرې ونه شي (لکه: بې عقله، بې مغزه، جاهله، ناپوهه، خره، شوتې) او هم بې ځایه نیوکې پرې ونکړو، لکه: ډوډۍ خوړل دې هېڅ نه دي زده.

په داسې حال کې چې (دماشوم زده وي) دماشوم خبرو ته باید په درناوي غوږ ونیسو، پوښتنو ته یې په ورین تندي ځواب ورکړو او دکور په چارو کې ترې نظر وغواړو دپلگې په توگه: نن شپه مېلمانه لرو تاسې ووايي چې دمېلمنو له پاره څه شی پاڅه کړو.

دلغتونو معنا: جاهل – ناپوه ، ورین تندي – خلاص تندي، نیوکې – انتقاد

دزده کونکو فعالیت:

دده کونکي دې دلوست دمتن هغه کلمې چې د(هـ) توری یې په

پیل، منځ او پای کې راغلی وي په نښه او په خپلو کتابچو کې

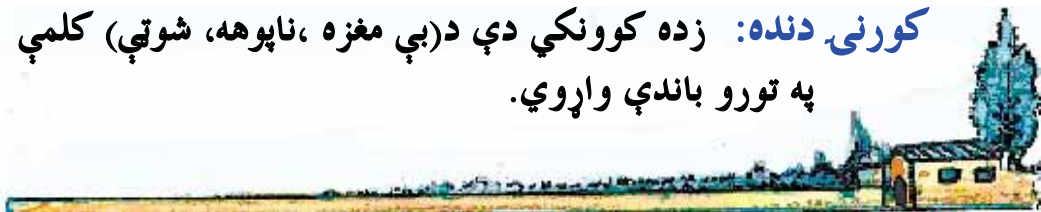
ولیکي.

دده کونکي دې دلوست دمتن د(درناوي - ماشوم - غور) کلمې

په جملو کې وکاروي.

کورنی دنده: دده کونکي دې د(بې مغزه، ناپوهه، شوتې) کلمې

په تورو باندې واروي.

اووه څلوېښتم لوست

ګاونډی

موخه: زده کوونکي باید د ګاونډي په حقونو او دهغو په ارزښت پوه شي او د امتن سم ولسولي او سم بې وليکي.

پوښتنې:

- ۱ ګاونډي چاته ويل کيږي؟
- ۲ تاسې دخپلو ګاونډيانو له ماشومانو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ؟
- ۳ ټول انسانان باید له يوبل سره څه وکړي؟

سلیم زموږ ګاونډی دی. موږ له هغوی سره ښه ناسته او ولاړه لرو. موږ یو له بل سره مرسته کوو، په غم او ښادی کې سره شریک یو. ټول ګاونډیان باید یوله بل سره ښه رویه وکړي. او په خپل منځ کې مینه ولري. په ښه ناسته او ولاړه کې د ګاونډیتوب حق پرځای کيږي.

ماخذ: افغان اساسي قابليتونه ، د پښتوله پاره د زده کړې لازمي مواد.

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې کلمو تش ځایونه دچوکاټ په مناسبو او

سمو کلمو سره ډک کړي.

_____ گاونډی

_____ بنادي کامک محابت خوشحالي همسایه

_____ مرسته کومک محبت خوشهالي همسایه

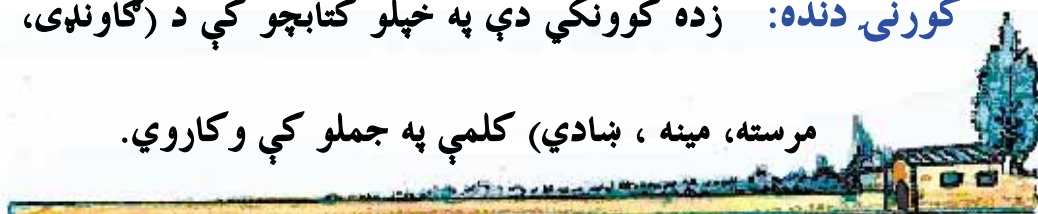
_____ مینه

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یو بل سره دې دگاونډیو

دحقونو په هکله خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (گاونډی،

مرسته، مینه، بنادي) کلمې په جملو کې وکاروي.

اته څلورېنتم لوست

د انسانانو درناوی

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او زده کوونکي باید په دې پوه کړل شي چې ټول انسانان د درناوي وړ دي.

پوښتنې:

- ١ هغه خلک چې سپين ږيري او مشران دي دهغوی څه ډول درناوی کوي؟
- ٢ تاسې خپلې مور، پلار، وروڼو او خویندو ته درناوی کوي؟

ټول انسانان که ښځينه دي او که نارينه، که ځوانان دي او که ماشومان د درناوي وړ دي، ښه ماشومان او زده کوونکي همپشه د ټولو خلکو درناوی کوي. د مشرانو او سپين ږيرو په خبرو کې نه لوييږي.

ښه زده کوونکي د مشرانو خبرې مني. په لاره کې د مشرانو څخه مخکې نه ځي، هغه ماشومان او زده کوونکي چې د خپلې کورنۍ او خلکو درناوی په پام کې ساتي خلک له هغوی څخه تل خوشحاله وي.

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې د لاندې کلمو مفرد شکل له چوکاټ څخه وټاکي

اود جمعي کلمو مخې ته دې هغه وليکي.

انسانان	_____	ماشومان	_____
ځوانان	_____	مشران	_____

انسان ماشوم مشر ځوان

د زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له يو بل سره دې دمشرانو او

سپين رږرو د درناوي په هکله خبرې وکړي او بيا دې د هرې ډلې

يو تن راشي او دمشرانو د درناوي په هکله دې نورو ټولگيوالوته

معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکي دې د لوست له متن څخه داسې کلمې وټاکي چې د (ن)

توري دکلمې په پيل،منځ او پای کې راغلي وي.

کورنی دنده: زده کوونکي دې د(انسانان، احترام، خبرې،

خوشحاله) کلمې په خپلو کتابچو کې په تورو باندې

واړوي.

نهه څلورېنستم لوست د خبرو کولو ادب

موخه: زده کوونکي باید د خبرو کولو په اهمیت پوه شي او دا متن سم ولولي او سم یې وليکي.

پوښتنې:

- ۱ کله چې په مجلس کې یو څوک غږیږي تاسو ورته څه ډول غوږ نیسئ؟
- ۲ دنورو خبرو ته په سمه توګه غوږ نیول څه ګټه لري؟

د خبرو کولو په وخت کې باید د خبرو ادب وساتل شي. کله چې زموږ ملګری او یا یو څوک له موږ سره خبرې کوي. موږ باید د هغه خبرو ته غوږ ونیسو او په خبرو یې ځان پوه کړو. که چېرې څوک له موږ څخه پوښتنه کوي باید په خورا ادب سره د هغه پوښتنې ته ځواب ورکړو. باید د بل چاپه خبرو کې یې ځایه ورګډه نه شو. او تل د خبرو وار په پام کې وساتو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې چې د (ب) توری یې په پیل، منځ او پای کې راغلي وي په نښه کړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ له تورو څخه د کرښې په واسطه

مناسبې کلمې جوړې کړي.

ت	خ
ی	وخ
ږ	اد
بت	ملگر
ب	غو
برو	نو

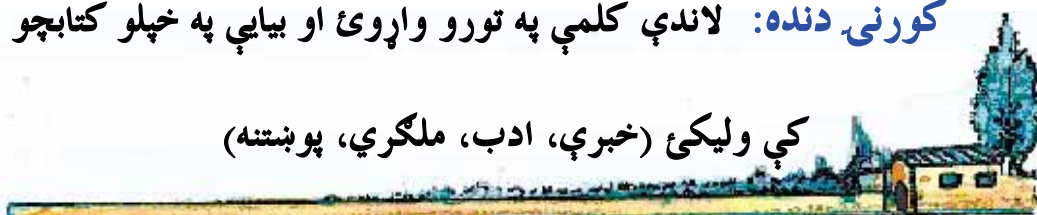
زده کوونکي دې په ډلو کې له یو بل سره د خبرو کولو د ادب په هکله

خبرې وکړې او بیا دې د هرې ډلې یو زده کوونکی د ټولګي منځې ته

راشي او د خبرو کولو د ادب په هکله دې نور وته معلومات ورکړي.

کورنۍ دنده: لاندې کلمې په تورو واړوئ او بیایې په خپلو کتابچو

کې ولیکئ (خبرې، ادب، ملګري، پوښتنه)

پنځوسم لوست د سلام کولو ادب

موخه: چې زده کوونکي دسلام اچولو په ادب او د هغو په گټو وپوهیږي او په عملي توگه یې اجرا کړي او د دې متن لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

- ١ که پر لاره باندي مشران او یا سپين ږيري خلک ووينئ څه ورته وايئ؟
- ٢ کله چې خپل پلار، مور او یا دکور بل غړی ووينئ ستاسو دنده ددوی په وړاندي څه ده؟

ښه زده کوونکي کله چې ټولگي ته ننوځي خپل ښوونکي او ټولگيوالو ته سلام کوي کله چې له ښوونځي څخه دکور په لورځي په کور کې خپلې مور، پلار، وروڼو او خویندو ته سلام اچوي، همداراز په لاره کې د سپين ږيرو، مشرانو او گاونډيانو آداب هم په پام کې ساتي او هغوی ته سلام اچوي.

د زده کوونکو فعالیت:

له لاندې توروڅخه کلمې جوړې کړئ او بیا یې په تشو چوکاټونو کې ولیکئ.

م + ش + ر + ا + ن

ب + ا + د + ا

س + ل + ا + م

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او دسلام اچولو ادب په هکله

دې له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې ښوونکی دهرې ډلې یو

زده کوونکی دټولگي مخې ته را وغواړي چې دسلام اچولو په

هکله خبرې وکړي.

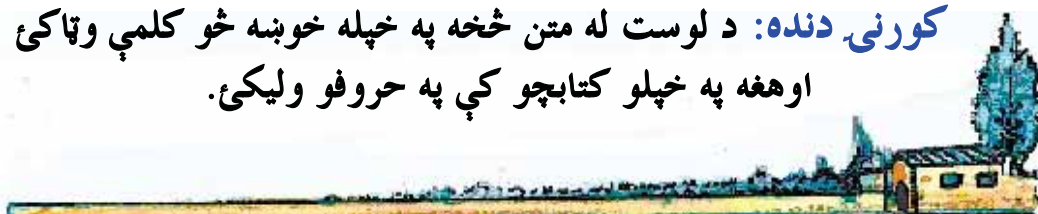
زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې په نښه کړي چې

د(م) توری یې په سر، منځ او پای کې راغلی وي بیا دې په خپلو

کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: د لوست له متن څخه په خپله خوښه څو کلمې وټاکئ

او هغه په خپلو کتابچو کې په حروفو ولیکئ.

يو پنځوسم لوست

ډوډۍ

موخه: زده کوونکي بايد پوه شي چې لومړی غنم کرل کيږي او له غنمو څخه اوږه لاس ته راځي او بيا له اوږو څخه ډوډۍ پخپري او د ډوډۍ د لوست متن لوستل اولیکل دي.

پوښتنې:

- ۱ په پورتنی انځور کې څه شی وینی؟
- ۲ تاسو د غنمو د کرلو په هکله څه ویلای شئ؟
- ۳ له غنمو څخه څه شی لاس ته راځي؟

ارواښاد روغنم

غنم چې شنه شي
 لوی شي پاڅه شي
 اوبیا اوږه شي
 خمیره ښه شي
 په تناره شي
 ډوډۍ خواږه شي
 خلک ماږه شي
 کارلره جوړ شي
 وږی چې موږ شي

زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو کې له یو بل سره دغڼمو دکرلو په هکله خبرې

وکړي اوبیادې دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولگي مخې ته راشي

او غڼمو دکرلو په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

زده کوونکي دې دلوست دمتن هم وزنه کلمې په نښه او په خپلو

کتابچو کې ولیکي. لکه شنه - پاخه

زده کوونکي دې له لاندې توروخه کلمې جوړې کړي او دچوکاټ

په تشو ځایونو کې دې ولیکي.

و + ر + ی

ډ + و + ډ + ی

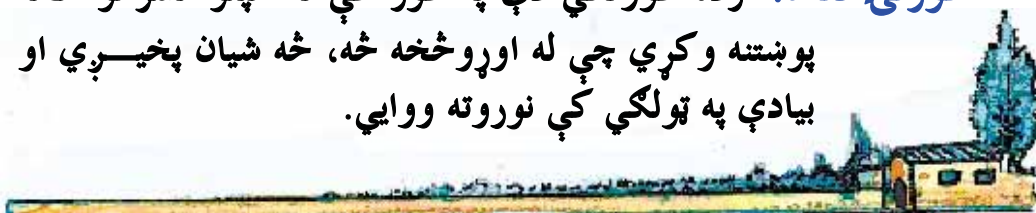
ه + و + ر + ه

غ + ن + م

کورنی دنده: زده کوونکي دې په کور کې له خپلو مشرانو څخه

پوښتنه وکړي چې له اوړوڅخه څه، څه شیان پخپلې او

بیادې په ټولگي کې نوروته ووايي.

دوه پنځوسم لوست ناولي سابه

موخه: چې زده کوونکي متن ولوستلی شي، ويې ليکي د چټلو او ناپاکو سبو د خوړلو په زیانونو باندې

پوه شي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنی انځور کې څه شیان وینئ خبرې پرې وکړئ؟
- ٢ دناولو سبو خوړل سړي ته څه زیان رسوي؟
- ٣ تاسې ناولي سابه په څه شي مینځئ؟

یوه ورځ کاهو، گنډنې ته وویل: چې ای گنډنې! ځینې ماشومان زموږ خوړلو ته ډېر هوسیري او خوشحالي کوي. دوی زموږ په سموخوړو نه پوهېږي. نامینځلي مو د دسترخان په مخ رډي او په خوړلومو لگیا کیږي.

خو کله چې ددوی په گډه باندې لږ درد راشي. سمدلاسه یې مور، پلار او کورنۍ وارخطا کیږي. نو زموږه سپارښتنه دغو نازولو ماشومانو ته دا ده مخکې له دې چې موږ په دسترخان خوړلو ته تیاروي په کار داده چې دوی لومړی پتاس اویا لږه مالگه په اوبوکې حل کړي او موږ پرې ومینځي. کله چې له میکروبونو څخه پاک شو بیا دخوړلو وړگرځو او په خوند، خوند دې موږ وخوري. ترڅو دوی ناروغه نه شي.

دزده کوونکو فعالیت:

دزده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او دناولو سبو دخورلو په هکله

دې له یوبل سره خبرې وکړي چې دناولوسبو خورل روغتیا ته زیان

لري.

دزده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې چې د(ر) توری یې په

سر، منځ او پای کې راغلی وي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

له لاندې ورکړل شویو توروخه دې کلمې جوړې او په چوکاټ کې دې

ولیکي.

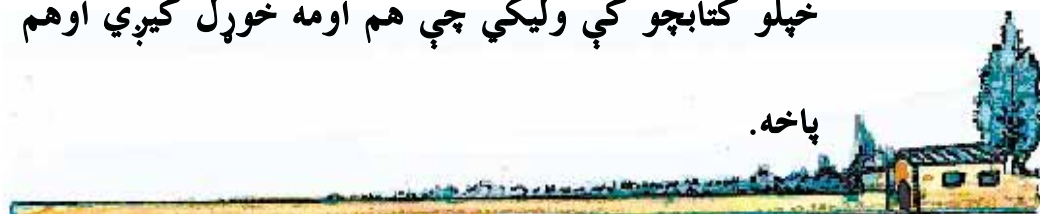
م + ی + ن + خ + ل + ی

س + ا + ب + ه

کورنی دنده: دزده کوونکي دې په خپله خوښه د هغو سبو نومونه په

خپلو کتابچو کې ولیکي چې هم اومه خورل کيږي اوهم

پاخه.

درې پنځوسم لوست روغ پاتې کېدل

موخه: د دې لوست موخه داده چې زده کوونکي د سالم بدن د پاتې کېدو په اړتیا او دهغه په ارزښت پوه شي او د متن لیکل اولوستل دي.

پوښتنې:

- ۱ په پورته انځورونو کې څه شیان وینئ خبرې پرې وکړئ؟
- ۲ تاسې څرنگه کولی شئ چې بدن مو سالم او روغ وي؟
- ۳ آیا تاسې پاک خواړه خورئ، پاکې اوبه څښئ او سپورت کوئ؟ خبرې پرې وکړئ.

د انسان د بدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرستې ته اړتیا لري. ښه خواړه، د پاکو اوبو څښل، سپورت کول، اوبه وخت سره خوب کول بدن ته ګټه رسوي. په خوړو کې باید له هر ډول خوړو لکه: غوښې، سابه، نخودو، وریجو، مېوې او داسې نورو څخه ګټه واخیستل شي. ښه او مناسب خواړه دروغتیا له پاره ضروري دي.

د پاکو اوبو څښل دخوړو په هضمولو کې پوره مرسته کوي. سپورت کول د انسان د بدن هډوکي او غړي غښتلی کوي. هر انسان په یوه شپه او ورځ کې له ۷ څخه تر ۸ ساعتونو پورې خوب ته اړتیا لري، که غواړئ چې بدن مو روغ وي، نو پورتنۍ خبرې په پام کې وساتئ.

ماخذ: افغان اساسي قابليتنونه د پښتنو له پاره د زده کړې لازمي مواد.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلوست له متن څخه هغه کلمې چې د(غ) توری یې په

سر، منځ او پای کې راغلی دي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د روغ پاتې کیدو په هکله دې

له یوبل سره خبرې وکړي.

زده کوونکي دې دلاندې پوښتنې سم ځواب پیدا او په نښه کړي، کوم

شيان د بدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرسته کوي؟

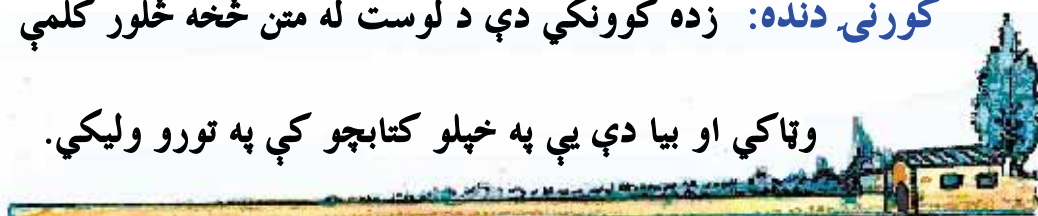
الف – ښه خواړه، دپاکو او بوڅښل، سپورت کول او خوب کول.

ب – ډېر خواړه خوړل

ج – خوب نه کول

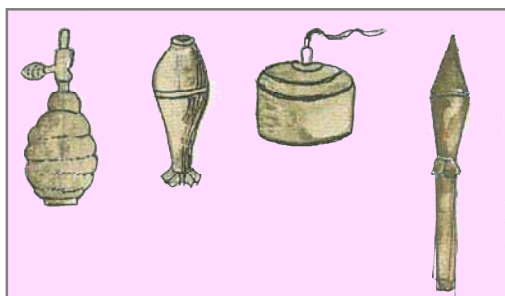
کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست له متن څخه څلور کلمې

وتاکي او بیا دې یې په خپلو کتابچو کې په تورو ولیکي.

څلور پنځوسم لوست ماين څه شي دي؟

موخه: چې زده کوونکي ماینونه وپېژني او دهغو له خطرونو څخه ځانونه وساتي.

پوښتنې:

۱ آیا تاسو ماینونه لیدلي دي؟ که مو لیدلي دي خبرې پرې وکړئ؟

۲ که چېرې تاسې له ماین سره مخامخ شئ څه کوئ؟

ماين يو ډېر خطرناک شي دی. انسانان او حیوانات له منځه وړي. ځینې ماینونه دقلم، ساعت، توپ، رادیو او نورو شیانو په څېر په لارو، سړکونو، پلونو او ویالو کې ځای پر ځای کېږي. باید لاس ورنه وړئ ځکه چې هغه چوي او سړی له منځه وړي. اویا مو تپي کوي. هغه ځایونه چې په سره رنگ سره په نښه شوي دي تگ اوراتگ پرې مه کوئ.

دزده کوونکو فعالیت:

دزده کوونکي دې دلاندې پوښتنو سم ځواب پیدا او په نښه کړي.

۱- ماینونه په کومو ځایونو کې موندل کیږي؟

الف: په سیندونو کې ب: سرکونو کې ج: په لارو، سرکونو، پلونو او ویالو کې

دزده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یو بل سره دې دمایین دخطرونو په

هکله خبرې وکړي. اوبیادې دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولگي مخې ته

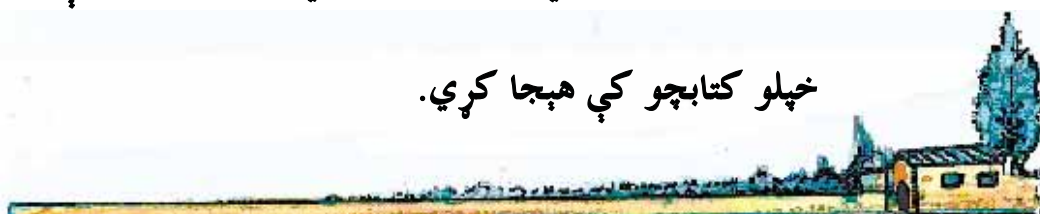
راشي اودمایین دخطرونو په هکله دې خبرې وکړي.

دزده کوونکي دې دلوست په متن کې داسې کلمې پیداکړي چې د(م) توری یې

په سر، منځ او پای کې راغلی وي اوبیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (ماین، ټپي، خطرناک) کلمې په

خپلو کتابچو کې هېجا کړي.

پنځه پنځوسم لوست

روغتيا

موخه: چې زده کوونکي د پاکۍ په ارزښت او ګټو پوه شي او شعور سم ولولي او سم يې وليکي.

پوښتنې:

۱ پاکوالی څه ګټې لري؟

۲ که چېرې مور خپل ځان پاک او سوتره ونه ساتو څه پېښېږي؟

۳ مور څه وکړو چې ناروغه نه شو؟

پاک ساتم لاسونه مې
 پاک ساتم غاښونه مې
 پاکې جامې اغوندم
 پاک ساتم بوټونه مې
 پاک خواړه اوبه غواړم
 پاک ساتم ځایونه مې
 پاک مرغان ښایسته ښکاري
 پاک ساتم مالونه مې
 پاک ژوند کې خوشحاله یم
 پاک دي ټول کارونه مې
 ښکلې په پاکۍ یمه
 گل دکورنۍ یمه

ارواښاد روغمن

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې لاندې بې ترتیبه کلمې په ترتیب سره ولیکي.

می، ساتم، پاک، لاسونه

زده کوونکي دې دلاندې کلمو معنا له چوکاټ څخه پیدا او ترڅنګ

دې ولیکي.

کالي
الوتونکي
بنايسته

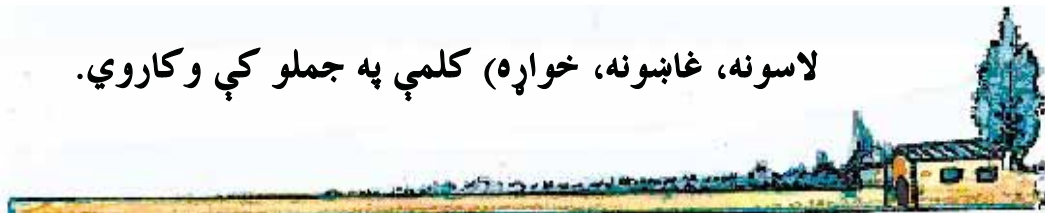
الف: جامې

ب: مرغان

ج: ښکلی

کورنی دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د(روغتیا،

لاسونه، غابونه، خواړه) کلمې په جملو کې وکاروي.

شپږ پنځوسم لوست واکسین کول

موخه: زده کوونکي باید د واکسین د کتو په ارزښت پوه شي او هم د متن لوستل او لیکل زده کړي.

پوښتنې:

- ۱ آیا تاسو خپل ځانونه واکسین کړي دي؟ واکسین څه گټې لري؟
- ۲ واکسین سپری دڅه شي څخه ساتي؟
- ۳ تاسې پخپل کلي کې دواکسین کلینیک لرئ؟ او که لرئ خبرې وکړئ؟

واکسین کول ماشوم له یو شمېر ناروغیو څخه ساتي، هغه ماشومان چې واکسین شوي نه وي، ډېر امکان لري چې هغوی د موادو په کمښت یا معلولیت اخته شي، او یا مړه هم شي. د واکسین کول د ماشومانو له پاره ډېر ضرور دي. د واکسینونو ټول ډولونه باید د ماشوم د ژوندانه په لومړي کال کې ولگول شي. میندې او پلرونه باید کوښښ وکړي چې خپل ماشومان د واکسین کولو کلینیک ته بوځي او هغوی واکسین کړي.

د لغت معنا: معلولیت – عیجن

ماخذ: افغان اساسي قابلیتونه پښتو له پاره د زده کړې لازمي مواد.

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د واکسين کولو دگټو په

هکله دې خبرې وکړي او بيا دې هره ډله خپل نظريات نورو ته

ووايي.

په ورکړل شوي متن کې هغه کلمې پيدا کړئ چې د يو وار څخه زياتې

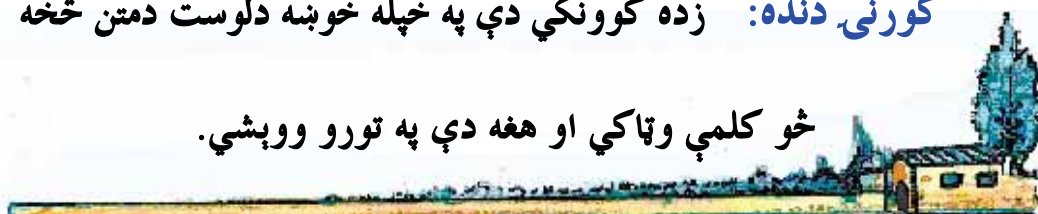
راغلي وي لکه: (واکسين)

د زده کوونکي دې د (واکسين، ماشومان، معلوليت، کلينیک) کلمې

په تورو ووېشي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست دمتن څخه

څو کلمې وټاکي او هغه دې په تورو ووېشي.

اووه پنخوسم لوست د خان پاکوالی

موخه: د دې لوست موخه د پاکوالي په هکله معلومات او د هغه څنګې دي او هم د متن لوستل اولیکل دي.

پوښتنې:

- ۱ په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ خبرې پرې وکړئ؟
- ۲ که غواړو چې تل روغ واوسو نوڅه وکړو؟
- ۳ ولې خان پاک ساتو؟
- ۴ که چېرې خپل پاکوالي ته پام ونه کړو څه پېښېږي؟

توریالی او محمود د دوهم ټولګي زده کوونکي دي. دوی ښه ملګري دي، تل له یوبل سره لوبې کوي، خپل درسونه یوځای لولي. یوه ورځ توریالی محمود ته وویل چې محموده! د خان د پاکوالي په هکله معلومات لرې؟ هغه ورته وویل: هو! پاکوالی دایمان یوه برخه ده، هرڅوک پاکوالي او روغوالي ته اړتیا لري. دخپل خان د پاک ساتلو له پاره لازم دي چې بدن او کالي همیشه پاک وساتو. وروسته له تشناب تللوڅخه خپل لاسونه په صابون پاک پرې مینځو، باید پام وکړو چې له خوړوڅخه مخکې هم خپل لاسونه پرې مینځو

او بيا ډوډۍ وخورو، پاكوالى زمونږ بدن تندرسته كوي او له ناروغيو څخه موژغوري.

دزده كوونكو فعاليت:

دزده كوونكي دې په ډلو ووېشل شي او دځان دپاكوالي په هكله دې

يو بل سره خبرې وكړي بيا دې هره ډله خپل نظريات نورو ته واوروي.

دزده كوونكي دې له وركړل شوو توروڅخه مناسبې كلمې جوړې

كړي. (پ - ا - كه - و - ا - ل - ي) (ا - ي - م - ا - ن)

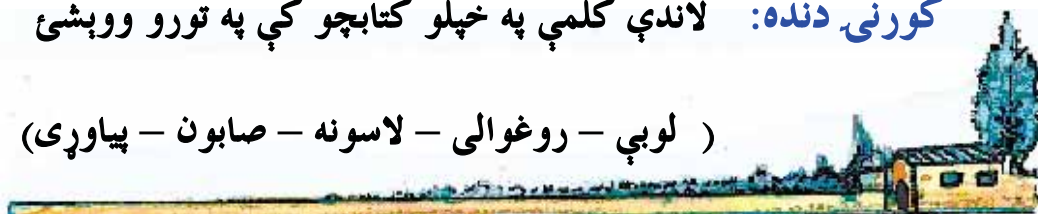
(ا - پ - ت - ي - ا)

دزده كوونكي دې د لوست له متن څخه دوه توريږي او درې توريږي

كلمې په نښه كړي او بيا دې په خپلو كتابچو كې وليكي.

كورنۍ دنده: لاندې كلمې په خپلو كتابچو كې په تورو ووېشئ

(لوبې - روغوالى - لاسونه - صابون - پياوړى)

اته پنخوسم لوست د مخدره موادو زیانونه

موخه: چې زده کوونکي د مخدره موادو په زیان او ضرر پوه شي او هم د متن لوستل او لیکل زده کړي.

پوښتنې:

- ١ په پورتنی انځور کې څه وینی خبرې پرې وکړئ؟
- ٢ سگرت، چرس، نسوار او نور نشه یي مواد ولې بد عملونه دي؟
- ٣ څوک چې سگرت، چرس او نسوار څکوي د هغو نه خلک ولې کرکه کوي؟

سگرت، چرس، نسوار څکول او د نورو نشه یي موادو کارول
ډېر ناوړه عملونه دي. لوی خدای (ج) دانسان په دغو ناوړو عملونو
نا راضه کیږي، دا عملونه روغتیا ته ډېر زیان رسوي.
د نشه یي سپري څخه هر څوک کرکه کوي. ناسته او ولاړه
ورسره نه کوي که وغواړو چې بدن مو روغ او رمت وي، نو په
کار دا ده چې سپری له دغو بدو عملونو څخه ځان وژغوري.

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یو بل سره دې د مخدره

موادو نومونه او د زیانونو په هکله خبرې وکړي او بیا دې هره ډله

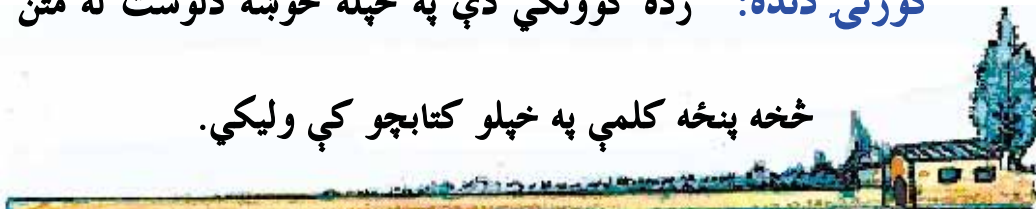
نظریات نورو ته واوروي.

زده کوونکي دې د لوست په متن کې اته داسې کلمې پیدا کړي چې

د (س) توری په کې راغلي وي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه د لوست له متن

څخه پنځه کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

نهه پنخوسم لوست

سوله او ماشومان

موخه: د دغه لوست ليکل او د سولې په ارزښت او اړتيا پوهېدل او په عمل کې يې پلي کول دي او د دې لوست متن ليکل اولوستل دي.

پوښتنې:

- ١ تاسې له خپلو ګاونډيو او همزولو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ؟
- ٢ کله چې ستاسو د دوو ټولګيوالو په منځ کې خپګان پېښ شي د هغه دحل له پاره څه کولی شئ؟

ځدراڼ او د ده ملګري له بېلابېلو ولايتونو او قومونو څخه دي دوی د يو بل ښه ګاونډيان دي. ځدراڼ له خپلو ملګرو سره لوبې کوي. دی هېڅکله له هغوی سره په لوبو کې لانجې نه کوي.

دده ملګري هم ښه هلکان دي. دوی په خپل منځ کې لکه د يوې کورنۍ دغړو په څېر په روغه جوړه کې خپلو لوبو ته دوام ورکوي او خپل کارونه په ګډې همکارۍ سره سرته رسوي.

دزده کوونکو فعالیت:

دزده کوونکي دې د لاندې کلمو څخه جملې جوړې او په کتابچو کې

دې وليکي. (ملگري، گاونډي، قومونه)

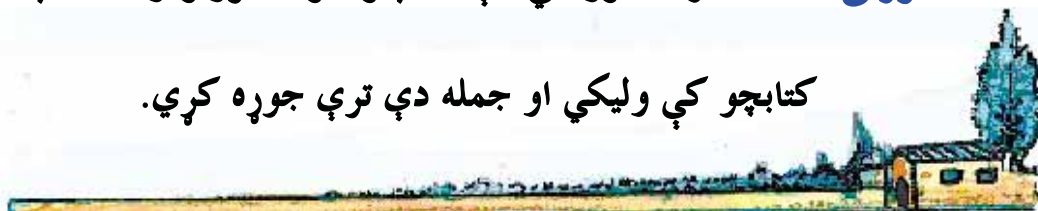
له چوکاټ څخه دکلمو مفرد پيدا او پر کرښه يې وليکئ.

ملگري	_____	قومونه
قوم	_____	هلکان
هلک	_____	ملگري

کورنی دنده: دزده کوونکي دې د خپلو ښو ملگرويو، و صفت په

کتابچو کې وليکي او جمله دې ترې جوړه کړي.

شپېتم لوست زغم (صبر)

موخه: د دغه متن لوستل لیکل او په ټولنیز ژوند کې د زغم او صبر کولو په ارزښت او اهمیت

پوهیدل دي.

پوښتنې:

- ۱) په پورتنی انځور کې څه وینئ خبرې پرې وکړئ؟
- ۲) تاسې د زغم او صبر په هکله څه پوهیږئ خبرې پرې وکړئ؟

کله کله ماشومان او زده کوونکي په لوبو کې په یوټاکلي شي باندې شخړې او لانجې کوي چې یو په بل باندې بې ځایه تیری کوي. په دغه وخت کې د ماشومانو او زده کوونکو له پاره په کار دا ده چې د شخړو او لانجو پرځای د زغم او خبرو کولو څخه کار واخلي. او په دې هکله دې فکر وکړي چې شخړه او لانجه ښه کارنه دی، زموږ دوستي او ملګرتیا وړانوي، ماشومانو ته په کار ده چې په خپل منځ کې هېڅکله شخړې ونه کړي.

دلغتونومعنا: زغم – صبر او حوصله، لانجه – جنجال کول

دزده کونکو فعالیت:

دزده کونکي دې د چوکاټ ورته او هم معنا کلمې د کرښې په واسطې سره

وښلوي.

ملگرتيا	زغم
دوستي	لانجی
تیری	تیری
زغم	شخړې
شخړې	دوستي
لانجی	ملگرتيا

د لوست اصلي مطلب څه شی دی سم ځواب په نښه کړئ:

الف: د زغم او صبر په هکله خبرې اورېدل دي.

ب: په لوبوکې د شخړو او لانجو نه کار اخیستل دي.

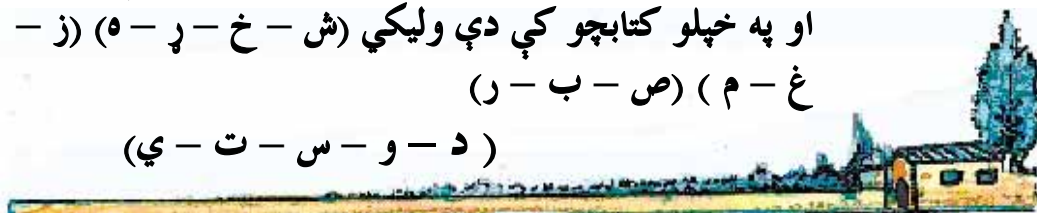
ج: د شخړو پرځای د زغم او صبر نه کار اخیستل دي.

کورنۍ دنده: دزده کونکي دې له لاندې توروڅخه کلمې جوړې

او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي (ش - خ - پ - ه) (ز -

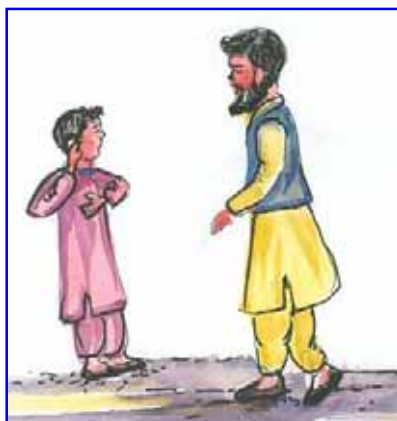
غ - م) (ص - ب - ر)

(د - و - س - ت - ي)

يو شپيتم لوست رښتيا ويل

موخه: د دغه متن لوستل، ليکل او د رښتيا ويلو په کتو باندې د زده کوونکو پوهېدل دي.

پوښتنې:

۱ رښتيا ويل څه گټه لري؟

۲ د روغجن سپرې ولې دخلکو نه خوښيږي؟

لوی الله (ج) د رښتيا ويلو څخه خوشحاله کيږي. څوک چې رښتيا وايي هرڅوک يې په خبرو باور کوي. او په خلکو کې اعتبار پيدا کوي. موږ ته لازمه ده چې تل له خپلې کورنۍ، گاونډيانو او دوستانو سره په رښتيا ويلو ژوند وکړو. اوله دروغو څخه ځان وژغورو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د خپلو هغو دوستانو

د بښگڼو په هکله خبرې وکړي کوم چې رښتیا وایي.

زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ له مخې له تورو څخه کلمې جوړې

کړي.

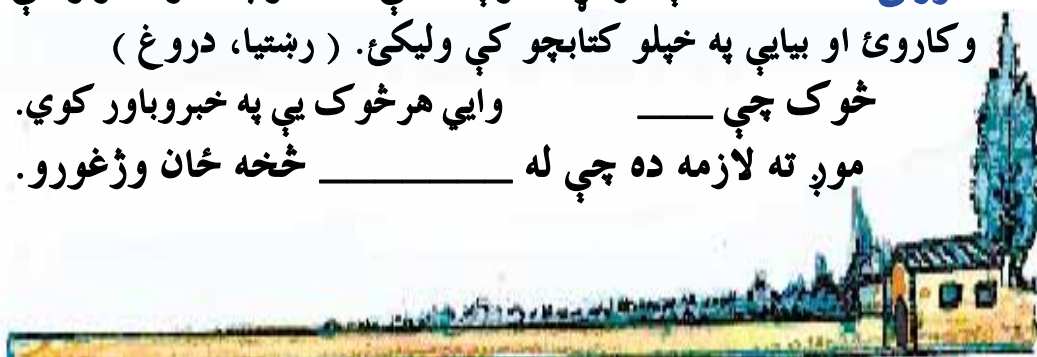
					ر
وښې	نا	مه	وغتیا	وښان	رښتیا

کورنی دنده: لاندې درکړل شوې کلمې د جملو په تشو ځایونو کې

وکاروئ او بیایې په خپلو کتابچو کې ولیکئ. (رښتیا، دروغ)

خوک چې _____ وایي هرڅوک یې په خبرو باور کوي.

موږ ته لازمه ده چې له _____ څخه ځان وژغورو.

دوه شپېتم لوست

دوستي او ملگرتيا

موخه: د دغه متن لوستل، ليکل او د دوستۍ لارې چارې پېژندل دي.

پوښتني:

- ١ آیا تاسې دوستان لری؟ د هغوی نومونه واخلئ؟
- ٢ آیا تاسې کوم وخت له خپل دوست سره کومه مرسته کړې ده هماغه مرسته د کیسې په توگه وکړئ؟
- ٣ دوه دوستان په کوم وخت کې یوله بله سره مرسته کولی شي؟

زړگی او غمی په یوه ټولگي کې درس لولي. دوی یو له بل سره بڼه دوستي او ملگرتيا لري. یوه ورځ غمي له زړگي څخه پوښتنه وکړه:

راتلونکې جمعې ته به د تفریح له پاره کوم ځای ته ځو؟
زړگي وویل:

د کلي بن ته به ولاړ شو چې د هغه له منځ څخه داوبو ویا له تېره شوې ده هلته به لامبو وووو. د باغ ترسیوري لاندې به لوبې وکړو او د ډوډۍ خوړلو څخه به وروسته ورو، ورو خپل کورته راشو. غمي د خپل ملگري دخبرې له اورېدو وروسته له هغه سره پرېکړه وکړه چې د راتلونکې جمعې په ورځ به هماغه باغ ته ځو.

د لغتونو معنا: تفریح - ساعتیري، پرېکړه - فیصله

د زده کوونکو فعالیت:

د زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د ټولگي مخې ته

راشي او د خپلو ملگرو دښمنو په باره کې دې خبرې وکړي او

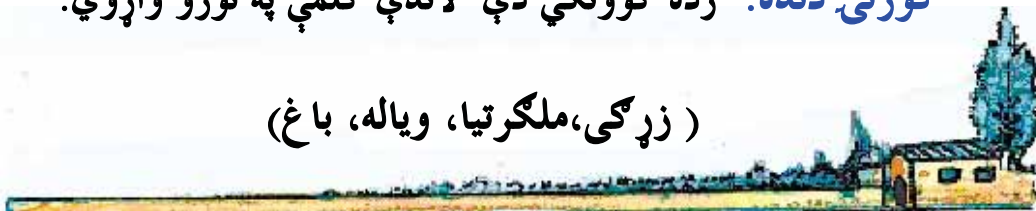
نور زده کوونکي دې غوږ ونيسي.

د لاندې چوکاټ له مخې له توروڅخه کلمې جوړې کړئ؟

			د
وی	رس	وستان	وستي

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو واپوي.

(زرگی، ملگرتیا، ویاله، باغ)

درې شپېتم لوست د ستورو شمېر

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او زده کونکي باید پوه شي چې ستوري نه شمېرل کېږي.

پوښتنې:

- ١ په انځور کې څه شی وینئ؟ څوک خبرې کولی شي؟
- ٢ تاسو څه وخت په آسمان کې ستوري وینئ؟
- ٣ پرته له ستورو څخه نور کوم شیان په آسمان کې وینئ؟

یوه سړي له بل نه پوښتنه وکړه چې په آسمان کې څو ستوري دي. هغه ورته وویل چې: (لس لکه) ده ورته وویل: دا سم ځواب نه دی. هغه ورته وویل: نو ورشه ته یې په خپله وشمېره.

کيسی

څلور یې اندامونه، څلور یې پښې دي، نور گرد سره کولمې دي، داڅه شی دی؟ (کت)

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یو بل سره دې په دې هکله چې د شپې په آسمان کې څه شی ویني خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظریات نورو ته ووايي.

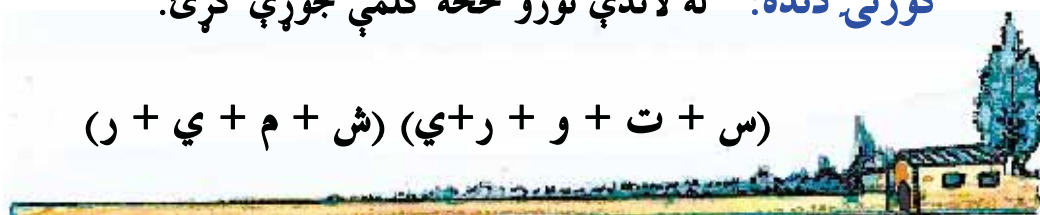
زده کوونکي دې دلوست په متن کې د(س) توری پیدا کړي چې دکلمې په سر، منځ او پای کې راغلی وي بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو باندی وپروي (پوښتنه، آسمان، ستوري، وشمېره)

زده کوونکي دې دکیسې سم خواب پیدا کړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: له لاندې تورو څخه کلمې جوړې کړئ.

(س + ت + و + ر + ي) (ش + م + ي + ر)

څلور شپېتم لوست مېړۍ او کوتره

موخه: چې زده کوونکي د دې کيسې په لوستلو او لیکلو سره د مرستې په گټو او ارزښت پوه شي او د اړو خلکو سره دې د خپلې وسې په توان مرسته وکړي.

پوښتنې:

١ په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ؟

٢ مرسته څه ته وايي؟

٣ د مرستې په هکله خبرې کولی شئ؟

٤ خدای (ج) مه کړه که ستاسو له ټولگيوالو څخه یو له

کومې ستونزې سره مخامخ شي تاسو ورسره څه مرسته کولی شئ؟

یوه ورځ یومېړۍ په ډنډه کې لوېدلی و، لاس او پښې یې وهلې، له اوبونه وتلی نه شو. یوه ښکلې کوتره چې پاس د ونې پر ښاخ ناسته وه. زړه یې پرې وسوځېده، یوه پاڼه یې په مښوکه پرې کړه او په ډنډه کې یې دمیرې مخ ته واچوله. مېړۍ په پاڼه راوخوت او له مرگ څخه وژغورل شو.

بله ورځ هماغه کوتره په ونه کې ناسته وه، ښکاري پټ، پټ راغی، غوښتل یې چې کوتره په ټوپک وولي او راویې غورځوي میړي ته چې د کوترې نیکي او مرسته وریاده شوه، راغی او ښکاري یې په پښه وچيچله، ښکاري ټوپک کړ او کوتره والوته.

ماخذ: مېړۍ او کوتره، افغانستان نشراتي اداره (انا)

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په وړو گروپونو ووېشل شي او له یو بل سره دې
 دمرستې او همکارۍ په هکله خبرې وکړي او بیادې دهرگروپ
 یوغړی دټولگي منځې ته راشي اود مرستې اوهمکارۍ په هکله دې
 نوروته خپل معلومات وړاندې کړي.

زده کوونکي دې د لاندې کلمو جمع پیدا اودکلمو ترڅنگه دې

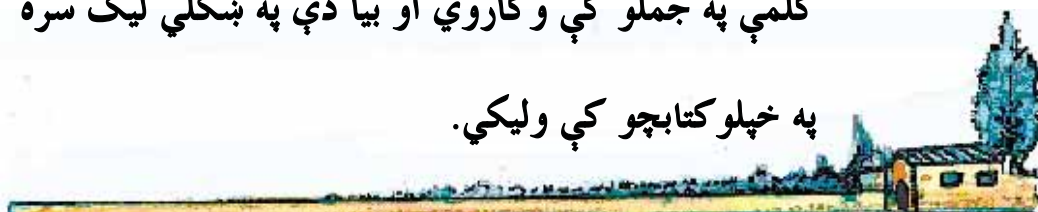
ولیکي.

_____ لاس	_____ ورځ
_____ کوتره	_____ ډنډه

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (میري، کوتره، ښکاري، نيکي)

کلمې په جملو کې وکاروي او بیا دې په ښکلي ليک سره

په خپلو کتابچو کې وليکي.

پنځه شپېتم لوست

وېره

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل، دوېرې پېژندل او له وېرې څخه ځان ساتل دي.

پوښتنې:

- ۱ په انځور کې څه شی وینئ؟ خبرې پرې وکړئ او له انځور څخه څه احساس کوئ؟
- ۲ آیا تاسې له کوم حیوان څخه ویرېدلئ یا ست؟
- ۳ داسې یو څوک چې ویرېدلئ وي تاسو لیدلئ دی؟

احمد ښوونځي ته روان و، په لاره کې یې له لرې څخه یوسپی ولید. په وېره دکور خواته را وگرځېده په کور کې یې مور پوښتنه ترې وکړه: احمده زویه! ولې ښوونځي ته نه یې تللی؟ احمد ځواب ورکړ: مورجانې! په لاره کې له یوه سپي څخه ووېریدم. د هغه له وېرې څخه مې نه شو کولی چې ښوونځي ته لاړ شم. مور یې بیا وویل: زویه سپي غټ و که کوچنی؟ احمد وویل: چې نه سپي کوچنی و او ماته یې کتل. مور یې په خندا شوه او ویې ویل: زوی جانه! سپي ته به دې یوه مړۍ-ډوډۍ اچولې وه هغه به له تاسره آشنا یې پیدا کړې وای. سپیو ته چې آزار ونه رسیږي چاته څه نه وایي او ډېر ژر له سړي سره اموخته کیږي او بیا به هېڅکله ترې ونه وېرېږي.

دلغتونومعنا: سوچ- فکر، پیارې - قوی او غښتلی، ستونزې - مشکلات

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په وړو ډلو ووېشل شي او د لوست د متن یوه یوه

کلمه دې یوبل ته داملا په توګه ووايي.

زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو باندې وپروي.

(وېره، سپی، ځواب، غټ، کوچنی، ډوډی، آزار)

دلاندې جملو تش ځایونه دچوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

سپي
وېره
پوښتنه
کوچنی
ښوونځی

احمد _____ ته روان و.

په لاره کې یې دلېرې نه یو _____ ولید.

په _____ د کور خواته راوگرځېد.

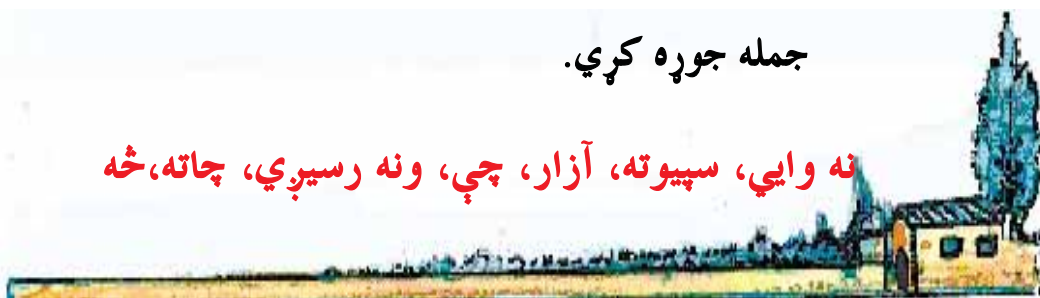
په کور کې یې مور _____ ترې وکړه.

احمد وویل: چې نه سپی _____ و اوماته یې کتل.

کورنی دنده: زده کوونکي دې له لاندې ګډوډو کلمو څخه سمه

جمله جوړه کړي.

نه وايي، سپيوته، آزار، چې، ونه رسيږي، چاته، څه

شپر شپټم لوست دښمني او دوستي

موخه: د دغه لوست موخه دا ده چې زده کوونکي د متن په لوستلو او لیکلو د دوستۍ په ګټو او د دښمنۍ په زیانونو پوه شي او په دې وپوهیږي چې دوستي نېکمرغي رامنځ ته کوي او دښمني بدمرغي رامنځ ته کوي.

پوښتنې:

- ۱ ویلی شی چې دښمني ولې ښه کار نه دی؟
- ۲ څوک چې له بل چاسره خوشې دښمني کوي پایله یې څه ده؟
- ۳ مور د دښمنۍ پرځای څه وکړو؟
- ۴ آیا تاسو خپلو ملګرو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ.

دښمني

مورک پیشو نه تښتي سپی له زمرونه تښتي
دا دښمني بده ده دا بد بیني بده ده

دوستي

راستي دوستي ټینګوي راستي خپلوي ټینګوي
ژوندکې رښتیا وایه تل راستي وروري ټینګوي

ارواښاد روغمن

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په وړو ډلو کې د لاندې جملو تش ځایونه د

چوکاټ په مناسبو کلمو سره پوره کړي.

دښمن
دوست
سخت
نکړي
خوی
نېکي
زیاتوي

- له بدو خبرو، وهلو او ټکولو څخه _____ کول، دوستي زیاتوي

- دوستي د ژوند خوند _____ وي.

- څوک چې ښه _____ لري، دیوازي توب احساس _____.

- د دوست پیدا کول _____ کار دی.

- تر نادارن _____ هوښیار _____ ښه دی.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د دوستۍ په هکله یوه جمله

ولیکي.

اووه شپېتم لوست

زړه سوی

موخه: د زړه سوی په اهمیت او ارزښت پوهېدل او هغه په عملي توګه پلي کول او د دې متن

لوستل او لیکل دي.

پوښتني:

۱) که ستاسې په لاس کې ډوډۍ وي او په خوا کې مو وړوکی ماشوم له لوړې ژاړې څه به وکړي؟

۲) که چېرې یو څوک له یوې پېښې سره مخامخ شي تاسوله هغه سره څه ډول زړه سوی

ښودلی شي؟

یوه ورځ زلمی د بام په سر ګوډۍ الوزوله ناڅاپه له بام څخه
 لاندې راولوبد، او پښه یې تپي شوه، ښه شو چې ځمکه سمنت نه وه
 که نه له مرګ سره به مخامخ شوی وای. زلمی په ټولو ګران و ځکه
 چې له ټولو سره یې ښه چلند کاوه. زلمی په ژویو ډېر زړه سوی
 درلود. ده به ماشومان نه پرېښودل چې سپي په تېرو وولي. په ګرمۍ
 کې به یې خټګرانو او مزدورانو ته سرې شپږمې او اوبه وروپلې. زه
 او مورمې چې خبر شو ژر د زلمی د خبر اخیستلو له پاره هغوی کره
 ورغلو، زموږ نور ګاونډیان چې خبر شول سمدلاسه راغلل او زلمی
 مو روغتون ته بوتله او بستر شو.

هره ورځ به چې زه د زلمي پوښتنې له پاره روغتون ته تلم،
هغه ته مې ډاډ ورکاوه وروسته له څو ورځو چې زلمی روغ شو
او کورته راغی. ټول ورته خوشحاله شول. ده له ځان سره ژمنه
وکړه چې نور به د بام په سر ګوډۍ نه پورته کوي.
نو مونږ ته هم لازمه ده چې په انسانانو او ژویو زړه سوی
ولرو او د اړتیا په وخت کې له یوبل سره مرسته وکړو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې کلمې او یا سمې جملې په نښه کړي لکه:

— زلمی پر بایسکل سپور و چې موټر وواهه. سم (ناسم)

— زلمی ماشومان نه پرېښودل چې سپي په تېرو وولي. سم ناسم

زده کوونکي دې د جملې تش ځای په خپلو کتابچو کې ډک کړي.

زلمی د _____ په خاطر په خلکو ګران دی.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دغه کیسه په یاد زده کړي.

د پوهنې ترانه

پوهنه ده رڼا ————— وطن ته موبنګلا
کتاب او قلم ————— زموږه رهنما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

وطن زما يې ځان ————— له تانه شم قربان
ته وينه دافغان ————— ته لوړ په ټول جهان

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

آباد اوسې آباد ————— وطنه ته شي بناد
مونږه سربندوپه تا ————— اوساتو دې آزاد

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

ته کور يې هم مې کور ————— ته پلاريې هم مې مور
ته زړه دآسيا ————— او زما دسترګو تور

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

ته ننگ يې دآريا ————— او تاج يې دپا
څارېر مه له تا ————— افغانستان زما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**